

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์คุณธรรมในคำคมจากวรรณคดีเรื่องสามก๊กเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีสามก๊ก
 - 1.1 คำนานหนังสือสามก๊ก
 - 1.2 เนื้อเรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องสามก๊ก
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์
 - 2.1 ความหมายของการวิเคราะห์
 - 2.2 หลักการวิเคราะห์
 - 2.3 ประโยชน์ของการวิเคราะห์
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม
 - 3.1 ความหมายของคุณธรรม
 - 3.2 เทคนิคการสอนและการพัฒนาคุณธรรม
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำคม
 - 4.1 ความหมายของคำคม
 - 4.2 ประเภทของคำคม
 - 4.3 ประโยชน์ของคำคม
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์คุณธรรมจากคำคมเรื่องวรรณคดีสามก๊ก
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง
 - 6.1 ความหมายของภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ
 - 6.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา
 - 6.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - 6.4 การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง
 - 6.5 ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีสามก๊ก

ตำนานหนังสือสามก๊ก

สามก๊ก เป็นวรรณกรรมจีนอิงประวัติศาสตร์ที่เรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ของจีน ซึ่งเนื้อหาโดยรวมเป็นการเล่าแบบบรรยายเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปลายสมัยราชวงศ์ฮั่น ซึ่งจีนในขณะนั้นบ้านเมืองเกิดเหตุการณ์วุ่นวายระส่ำระสาย เกิดการแตกแผ่นดินออกเป็นก๊กต่าง ๆ รวมสามก๊กด้วยกัน รวมทั้งมีการทำสงครามอันยาวนานนับ 100 ปี และสุดท้ายจีนที่แตกออกเป็นก๊กเป็นเหล่าก็กลับมารวมเป็นจีนแผ่นดินใหญ่อีกครั้งในสมัยราชวงศ์จิ้นขึ้นปกครองประเทศจีน ภายหลังได้มีการชำระประวัติศาสตร์และเรื่องราวต่าง ๆ ของยุคนั้น โดยนักปราชญ์ชาวจีนชื่อตันซิว (ฉร่งจี้ชย ปีฉุฉวนนทชย, 2550 : 9)

บันทึกเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ในยุคสามก๊กฉบับแรกที่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรคือ จดหมายเหตุสามก๊ก หรือสามก๊กจี หรือชานกั๋วจี้ ซึ่งเป็นผลงานการเขียนในลักษณะพงสาวดาร โดยตันซิวหรือเฉินโซ่ว บัณฑิตแห่งราชวงศ์จิ้น อดีตข้าราชการอาลักษณ์คนหนึ่งของจ๊กก๊กที่ถูกกวาดต้อนมายังวุยก๊กหลังจากพ่ายแพ้ศึกสงคราม โดยเขียนขึ้นตามบัญชาของพระเจ้าจิ้นหวู่ตี้เพื่อเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ ต่อมาในช่วงไคซว่หนึ่งระหว่างปี พ.ศ. 1873 - พ.ศ. 1943 หลอกวั้นจงได้นำชานกั๋วจี้มาแต่งใหม่ในรูปแบบนิยายกึ่งประวัติศาสตร์ โดยเนื้อเรื่องทั้งหมดนำมาจากชานกั๋วจี้บ้างและแต่งเพิ่มเติมเองบ้าง ซึ่งเมื่อเทียบกับชานกั๋วจี้ฉบับนั้น พบว่ามาจากชานกั๋วจี้ร้อยละ 70 และแต่งเองร้อยละ 30 โดยประมาณ

หนังสือสามก๊กนี้เป็นวรรณคดีประเภทความเรียงที่สำคัญเรื่องหนึ่งของไทย ถ้าไม่นับหนังสือภาษาบาลีหรือมคธที่แปลเป็นไทย เช่น พกนิทานชาดก และตำนานต่าง ๆ ก็อาจจะนับได้ว่า สามก๊กเป็นหนังสือบันเทิงคดีเล่มแรกที่ได้รับการแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หนังสือสามก๊กนี้เป็นความเรียงที่ไพเราะงดงามสละสลวยและได้สททางวรรณคดีเป็นอย่างดีมีลักษณะพิเศษเฉพาะจนกระทั่งกลายเป็นแบบฉบับในการแปลหนังสือพงสาวดารและบันเทิงคดีของจีนเรื่องอื่น ๆ ในยุคต่อมา

หนังสือเรื่องสามก๊ก มีตำนานและความนิยมเป็นมาอย่างไร สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงเรียบเรียงไว้เป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งให้ชื่อว่า ตำนานหนังสือสามก๊ก มีความสำคัญควรยกมากล่าว ณ ที่นี้คือ

หนังสือสามก๊กไม่ใช่เป็นพงสาวดารสามัญจีนเรียกว่า สามก๊กจี แปลว่า จดหมายเหตุเรื่องสามก๊ก เป็นหนังสือซึ่งนักปราชญ์จีนคนหนึ่งเลือกเอาเรื่องในพงสาวดารตอนหนึ่งมาแต่งขึ้น โดยประสงค์จะให้เป็นการสำหรับศึกษาอุบายการเมืองการสงคราม เหตุด้วยแต่งได้ดียิ่ง จึงเป็นหนังสือเรื่องหนึ่งซึ่งนับถือทั่วไปในประเทศจีนและตลอดไปจนถึงประเทศอื่น

ต้นตำนานของหนังสือสามก๊กนั้น ทราบว่าเดิมเรื่องสามก๊กเป็นแต่นิทานสำหรับเล่ากันอยู่ก่อน เมื่อถึงสมัยราชวงศ์ถัง (1160 - 1449) เกิดมีการเล่นจ๊วขึ้นในเมืองจีน พวกจ๊วก็ชอบเอาเรื่องสามก๊กไปเล่นด้วยเรื่องหนึ่ง

ต่อมาถึงสมัยราชวงศ์หงวน (1820 - 1910) การแต่งหนังสือจีนเฟื่องฟูขึ้น มีผู้ชอบเอาเรื่องพงสาวดารมาแต่งเป็นเรื่องหนังสืออ่านแต่ก็ยังไม่ได้อาเรื่อง สามก๊กมาแต่งเป็นหนังสือ จนถึงสมัยราชวงศ์ไต้เหม็ง (1911 - 2186) จึงมีนักปราชญ์จีนชาวเมืองฮั่นจี้วคนหนึ่งชื่อ ล่อกวन्दง คิดแต่งหนังสือเรื่องสามก๊ก ขึ้นเป็นหนังสือ 120 ตอน ต่อมา มีนักปราชญ์จีนอีก 2 คน คนหนึ่งชื่อ เม่าจงกั๋ง คิดจะพิมพ์หนังสือสามก๊ก จึงแต่งคำอธิบายและคำพิงเพช เพิ่มเติม แล้วให้นักปราชญ์จีนอีกคนหนึ่งชื่อกิมเสี่ยถ่างอ่านตรวจ กิมเสี่ยถ่างเลื่อมใสในหนังสือเรื่องสามก๊ก ช่วยแก้ไขคำพิงเพชของเม่าจงกั๋ง แล้วแต่งคำอธิบายของกิมเสี่ยถ่างเองเป็นทำนองคำนำ มอบให้เม่าจงกั๋งไปแกะตัวพิมพ์ตีพิมพ์หนังสือเรื่องสามก๊กขึ้น หนังสือสามก๊กจึงได้มีฉบับพิมพ์แพร่หลายในประเทศจีน แล้วได้ฉบับต่อไปถึงประเทศอื่น ๆ ได้ลองสืบสวนดูเมื่อจับแต่งตำนานนี้ ได้ความว่าหนังสือสามก๊กได้แปลเป็นภาษาต่าง ๆ ถึง 10 ภาษา คือ

1. แปลเป็นภาษาญี่ปุ่น เมื่อปี 2235
2. แปลเป็นภาษาเกาหลี พิมพ์เมื่อปี 2402
3. แปลเป็นภาษาญวน พิมพ์เมื่อปี 2452
4. แปลเป็นภาษาเขมร ไม่ทราบปีที่แปล
5. แปลเป็นภาษาไทย เมื่อราวปี 2345
6. แปลเป็นภาษามลายู พิมพ์เมื่อปี 2435
7. แปลเป็นภาษาละติน มีฉบับเขียนอยู่ในรอยัลอาเชียนคิก โซไซเอตี้ แต่จะแปลเมื่อใด ไม่ปรากฏ
8. แปลเป็นภาษาสเปน เมื่อปี 2373
9. แปลเป็นภาษาฝรั่งเศส เมื่อปี 2388
10. แปลเป็นภาษาอังกฤษ พิมพ์เมื่อปี 2469

ตำนานการแปลหนังสือ สามก๊ก เป็นภาษาไทย มีคำบอกเล่าสืบกันมาว่าในรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มีพระราชดำรัสสั่งให้แปลหนังสือพงสาวดารจีนเป็นภาษาไทย 2 เรื่อง คือ เรื่อง ไซฮั่นกับเรื่อง สามก๊กโปรดฯ ให้สมเด็จพระเจ้าหลานเธอ กรมพระราชวังหลังทรงอำนวยการแปลเรื่อง ไซฮั่น และให้เจ้าพระยาพระคลัง (หน) อำนวยการแปลเรื่อง สามก๊ก คำที่เล่ากันมาดังกล่าวนี้ ไม่มีในจดหมายเหตุ แต่เมื่อพิจารณาเหตุเห็นมีหลักฐานควรเชื่อได้ว่าเป็นความจริง ด้วยเมื่อในรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงเอาเป็นพระราชธุระชวนชาวสร้างหนังสือต่าง ๆ ขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับพระนคร หนังสือซึ่งเป็นต้นฉบับดำรับดำราใน

กรุงรัตนโกสินทร์นี้ ทั้งที่รวบรวมของเก่าที่แต่งใหม่ และที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ เกิดขึ้นในรัชกาลที่ 1 มีมาก แต่ว่าในสมัยนั้นเป็นหนังสือเขียนในสมุดไทยทั้งนั้น ฉบับหลวงมักมีบานแผนกแสดงว่า โปรดฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปีใด แต่หนังสือเรื่อง ไซฮั่น กับสามก๊ก 2 เรื่องนี้ต้นฉบับที่ยังปรากฏอยู่มีแต่ฉบับเชลยศักดิ์ขาดบานแผนกข้างต้นจึงไม่มีลายลักษณ์อักษรเป็นสำคัญว่าแปลเมื่อใดถึงกระนั้นก็ดี มีเค้าเงื่อนอันส่อให้เห็นชัดว่า หนังสือเรื่อง ไซฮั่น กับเรื่อง สามก๊ก แปลในรัชกาลที่ 1 ทั้ง 2 เรื่องเป็นต้นว่า สังเกตเห็นได้ในเรื่องพระอภัยมณีที่สุนทรภู่แต่ง ซึ่งสมมติให้พระอภัยมณีมีวิชาชำนาญการเป่าปี่ ก็คือเอามาแต่เดียวเหลือยในเรื่อง ไซฮั่น ข้อนี้ยังพิจารณาคุณค่าเพลงปี่ของเตียงเหลียงเทียบกับคำเพลงปี่ของพระอภัยมณี ก็ยังเห็นได้ชัดว่า ถ้ายามาจากกันเป็นแท้ ด้วยเมื่อรัชกาลที่ 1 สุนทรภู่เป็นข้าอยู่ในกรมพระราชวังหลัง คงได้ทราบเรื่อง ไซฮั่น มาแต่เมื่อแปลที่วังหลัง ส่วนเรื่องสามก๊กนั้นเค้าเงื่อนก็มีอยู่เป็นสำคัญในบทละครนอกเรื่อง คาวี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์บทหนึ่งว่า

เมื่อนั้น	ไวยทักทวนหันไม่ทันตรึก
อวดรู้อวดหลักอีกอีก	ข้าเคยพบรบศึกมาหลายขก
จะเข้าออกยกยื้อนพ่อนปรน	เล่ห์กลเราน้อยยาวิตก
ทั้ง พิไชยสงครามสามก๊ก	ได้เรียนไว้ในเอกสารพด
ยายกลับไปทูลพระเจ้าป้า	ว่าเรารับอาสาไม่ข้องขัด
คำวันนี้น้อยยกกันเป็นวันนัด	จะเข้าไปจับมัดเอาตัวมา

พึงเห็นได้ในบทละครนี้ว่า ถึงรัชกาลที่ 2 หนังสือ สามก๊ก ที่แปลเป็นภาษาไทยได้อ่านกันจนนับถืออยู่แล้ว สมกับที่อ้างว่าแปลในรัชกาลที่ 1 ไซ้แต่เท่านั้น มีเค้าเงื่อนที่จะสันนิษฐานต่อไปอีกว่าความนับถือเรื่อง สามก๊ก ดังในพระราชนิพนธ์นั้น เป็นมูลเหตุให้แปลหนังสือพงศาวดารจีนเรื่องอื่น ๆ ในรัชกาลภายหลังต่อมาข้อนี้มีจดหมายเหตุเป็นหลักฐานอยู่ในบางแผนกว่าถึงรัชกาลที่ 2 เมื่อปี 2362 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดฯ ให้แปลเรื่อง เลียดก๊กอีกเรื่องหนึ่งและปรากฏนามผู้รับสั่งให้เป็นพนักงานการแปลล้วนผู้มีศักดิ์สูงและทรงความสามารถถึง 12 คน คือ กรมหมื่นนเรศร์โยธี 1 เจ้าพระยาวงษาสุรศักดิ์ 1 เจ้าพระยาขรรค์ราชเสนา 1 พระยาโชฎีกราชเศรษฐี 1 พระทองหล่อ 1 จมื่นไวยวรนาถ 1 นายจ่าเรศ 1 นายเล่ห์อาวุธ 1 หลวงลิขิตปรีชา 1 หลวงวิเชียรปรีชา 1 หลวงญาณปรีชา 1 ขุนมหาสิทธิโวหาร 1 พึงสันนิษฐานว่า เพราะทรงพระราชดำริเห็นเป็นหนังสืออันสมควรแปลไว้เพื่อประโยชน์ราชการบ้านเมืองเช่นเดียวกับที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดฯ ให้แปลเรื่อง ไซฮั่น และสามก๊ก ยังมีหนังสือเรื่องห้องสิน กับเรื่องตั้งฮั่น อีก 2 เรื่อง ฉบับพิมพ์ที่ปรากฏอยู่ไม่มีบานแผนกบอกว่าแปลเมื่อใด แต่สำนวนแต่งเป็นสำนวนเก่าอาจแปลเมื่อในรัชกาลที่ 2 ก็เป็นไปได้ด้วยเรื่องห้องสินอยู่ข้างหน้าต่อเรื่องเลียดก๊ก และเรื่องตั้งฮั่นอยู่ในระหว่างเรื่อง ไซฮั่นกับเรื่องสามก๊ก (สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาการพิมพ์, 2544 : 2-8)

เนื้อเรื่องย่อของวรรณคดีเรื่องสามก๊ก

สามก๊ก ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เล่ม 1 ภายหลังจากที่พระเจ้าฮั่นโกโจ ได้สถาปนา ราชวงศ์ฮั่นจนมีการสืบทอดราชวงศ์มามากกว่าสี่ร้อยปี ในยุคสมัยของพระเจ้าเลนเต้เกิดการขัดแย้ง กันเองภายในราชวงศ์ฮั่นจนถึงการแย่งชิงอำนาจและราชสมบัติ พระเจ้าเลนเต้ไม่ทรงตั้งตนใน ทศพิธราชธรรม ขาดความเฉลียวฉลาด เชื้อแต่คำของเหล่าสิบขันที เหล่าขุนนางถืออำนาจทุจริตราษฎร จนได้รับความเดือดร้อนไปทั่ว โจรผู้ร้ายชุกชุมปล้นสะดมไปทั่วแผ่นดิน ดังจดหมายเหตุของจีนตอน หนึ่งได้บันทึกไว้ว่า "ขุนนางถือราษฎรคั่งหนึ่งอริราชศัตรู ขูดรีดภาษาอากรโหดร้ายยิ่งกว่าเสือ"เกิด กบฏขววนาหรือกบฏโจรโพกผ้าเหลืองนำโดยเตียวก๊ก ห้วนน้ำกลุ่มโจรโพกผ้าเหลืองออกปล้นชิงเมือง ต่าง ๆ จนเกิดความวุ่นวายไปทั่วราชสำนัก แดกแยกแผ่นดินเป็นก๊กเป็นเหล่าจำนวนมาก

เล่าปี กวนอูและเตียวหุย สามพี่น้องร่วมคำสาบานในสวนท้อต่างชักชวนเหล่าราษฎรจัดตั้งเป็น กองทัพร่วมกับทหารหลวง ออกต่อสู้และปราบโจรโพกผ้าเหลืองได้สำเร็จ เล่าปีได้ความคิดความชอบ ในการปราบกบฏโจรโพกผ้าเหลืองเป็นแค่เพียงนายอำเภออันห่อกวน กวนอูและเตียวหุยไม่ได้รับ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ เป็นแค่เพียงทหารม้าถือเกาทัณฑ์ระวังภัยแก่เล่าปี ภายหลัง พระเจ้าเลนเต้สวรรคต เกิดการแย่งชิงราชสมบัติระหว่างพระราชโอรสทั้งสองพระองค์แต่ต่าง พระชนนี พระเจ้าโฮงจูเปียนได้สืบทอดราชสมบัติโดยมีพระนางโฮเฮาผู้เป็นมารดาเป็นผู้สำเร็จ ราชการแผ่นดิน แต่ในราชสำนักเกิดความวุ่นวายจากเหล่าขันทีทั้งสิบ

โฮจิ้นผู้เป็นพระเชษฐาของพระนางโฮเฮาจึงวางอุบายให้ตั้งโต๊ะมาช่วยกำจัดเหล่าขันที แต่ข่าว การกำจัดสิบขันทีเกิดรั่วไหล โฮจิ้นกลับถูกลวงไปฆ่าทำให้เหล่าทหารของโฮจิ้นยกกำลังเข้าวังหลวง เพื่อแก้แค้นจนเกิดจลาจลขึ้น ภายหลังตั้งโต๊ะยกทัพมาถึงวังหลวงและใช้กลยุทธ์ตีชิงตามไฟฉวยโอกาส ในขณะที่เกิดความวุ่นวายยึดอำนาจมาเป็นของตน สังเกตพระเจ้าโฮงจูเปียนและปลงพระชนม์ และ สถาปนาพระเจ้าโฮงจูเหียบขึ้นแทน ทรงพระนามว่าพระเจ้าเหียนเต้ และสถาปนาตนเองเป็น พระมหาอุปราช มีฐานะเป็นบิดาบุญธรรมของพระเจ้าเหียนเต้

ตั้งโต๊ะถืออำนาจเป็นใหญ่ในราชสำนัก สั่งประหารผู้ที่ไม่เห็นด้วยกันตนเองจนเหล่าขุนนาง พากันโกรธแค้น โจโฉพยายามลอบฆ่าตั้งโต๊ะแต่ไม่สำเร็จจนต้องหลบหนีไปจากวังหลวงและ ลอบปลอมแปลงราชโองการ นำกำลังทัพจากหัวเมืองต่าง ๆ มากำจัดตั้งโต๊ะ แต่กองทัพหัวเมืองกลับ แดกแยกกันเองจึงทำให้การกำจัดตั้งโต๊ะล้มเหลว อ้องอุ้นจึงวางกลยุทธ์สาวงามยกเดียวเสียนบุตรสาว บุญธรรมให้แก่ตั้งโต๊ะและลิโป้บุตรบุญธรรม จนตั้งโต๊ะติดใจกับลิโป้เรื่องนางเดียวเสียน ทำให้ลิโป้ แค้นและฆ่าตั้งโต๊ะ หลังจากตั้งโต๊ะตาย ลิฉุยและกุกีได้เข้ายึดอำนาจอีกครั้งและฆ่าอ้องอุ้นตาย รวมทั้ง บังคับพระเจ้าเหียนเต้ให้อยู่ภายใต้อำนาจ สร้างความคับแค้นใจให้แก่พระเจ้าเหียนเต้เป็นอย่างยิ่ง จนมี รับสั่งให้เรียกโจโฉมาช่วยกำจัดลิฉุย กุกีและเหล่าทหาร

โจโลเข้าปราบปรามกบฏและยึดอำนาจในวังหลวงไว้ได้ แต่เกิดความกำเริบเสิบสาน ทะเยอทะยานถึงกับแต่งตั้งตนเองเป็นมหาอุปราช ควบคุมพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้อยู่ภายใต้อำนาจอีกครั้ง ช่มเหล่งแกล่ล่าขุนนางที่สุจริต พระเจ้าเหี้ยนเต้เกิดความคับแค้นใจจึงใช้พระโลหิตเขียนสาสน์ลับบนแพรขาวซ่อนไว้ในเสื้อ พระราชทานแก่ดั่งสินเพื่อให้อำมาตย์กำจัดโจโล โดยมีดั่งสินเป็นผู้รวบรวมเหล่าขุนนางที่จงรักภักดีคิดกำจัดโจโลแต่ถูกจับได้ทำให้เหล่าขุนนางถูกฆ่าตายหมด ความอหังการของโจโลแพร่กระจายไปทั่วทำให้บรรดาหัวเมืองต่าง ๆ พากันแข็งข้อไม่ยอมขึ้นด้วย โจโลจึงนำกำลังยกทัพไปปราบปรามได้เกือบหมด แต่ไม่สามารถปราบปรามเล่าปี่และซุนกวนได้

เล่าปีเป็นเชื้อสายราชวงศ์ชั้นมีศักดิ์เป็นอาของพระเจ้าเหียนเต๋ที่มีความยากจนอนาถา ได้คนคิดมีฝีมือไว้เป็นทหารหลายคนแต่มีกำลังไพร่พลน้อย ทำให้ต้องคอยหลบหนีศัตรูอยู่เสมอไม่อาจเป็นใหญ่ในแผ่นดินได้ จนได้พบกับตันฮกซึ่งต่อมากลายเป็นที่ปรึกษาองทัพแก่เล่าปี ภายหลังตันฮกถูกเพี้ยหยกและโจโจ้วางกลอุบายแย่งชิงตัวไปจากเล่าปี ก่อนจากไปตันฮกได้ให้เล่าปีไปเชิญขงเบ้งมาเป็นที่ปรึกษาเพื่อช่วยวางแผนกำลังรบ เล่าปีไปเชิญขงเบ้งที่กระท่อมหญ้าถึงสามครั้งจึงได้ขงเบ้งมาเป็นที่ปรึกษาให้แก่กองทัพ และสามารถตั้งตนเป็นใหญ่ในเมืองเสฉวนได้ สำหรับซุนกวนเป็นเจ้าเมืองกังตั๋งโดยการสืบทอด เป็นเจ้าเมืองที่มีศีลธรรม ปกครองบ้านเมืองด้วยความยุติธรรมจึงเป็นที่เคารพนับถือและมีคนยอมสวามิภักดิ์มากมาย ทั้งสามฝ่ายต่างทำศึกสงครามกันตลอด แต่ก็ไมอาจเอาชนะซึ่งกันและกันได้

สามก๊ก ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เล่ม 2 โจโฉตั้งตนเป็นใหญ่ในดินแดนทางภาคเหนือ ปกครองแคว้นวุยซึ่งเป็นแคว้นใหญ่สุด มีกำลังทหาร ที่ปรึกษาและกองทัพที่แข็งแกร่ง ชุนกวนตั้งตนเป็นใหญ่ทางดินแดนทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ ปกครองแคว้นง่เริ่มจากบริเวณปากแม่น้ำแยงซีเกียง มีกองกำลังทหารจำนวนมาก และเล่าปี่ปกครองดินแดนทางภาคตะวันตก ปกครองแคว้นจ๊ก ซึ่งต่างคานอำนาจซึ่งกันและกัน เป็นพันธมิตรและศัตรูกันมาตลอด โดยร่วมทำศึกสงครามระหว่างแคว้นหลายต่อหลายครั้งเช่นศึกเซ็กเพ็กซึ่งเป็นการร่วมทำศึกสงครามระหว่างชุนกวนและเล่าปี่ในการต่อต้านโจโฉ , ศึกห้วยป่าที่เป็นการทำศึกระหว่างชุนกวนและโจโฉ, ศึกด่านตงกั้วที่เป็นการทำศึกระหว่างโจโฉและม้าเจียวเป็นต้น และเมื่อโจโฉตาย โจผีบุตรชายขึ้นครองราชสมบัติแทน สั่งปลดพระเจ้าเหียนเต๋และสถาปนาตนเองเป็นจักรพรรดิ ทรงพระนามว่าพระเจ้าเหวินตี้ ก่อตั้งราชวงศ์ใหม่คือราชวงศ์วุย

เล่าปีซึ่งเป็นเชื้อสายราชวงศ์ฮั่นก็สถาปนาตนเองเป็นจักรพรรดิสืบทอดราชวงศ์ฮั่น โดยใช้เมืองเสฉวนเป็นเมืองหลวง ชุนกวนซึ่งไม่ยอมขึ้นกับพระเจ้าโจผีหรือเล่าปีจึงตั้งตนเองเป็นจักรพรรดิปกครองเมืองกังตั๋ง ทำให้ประเทศจีนในขณะนั้นแตกแยกออกเป็นสามอาณาจักรหรือที่เรียกขานกันว่าสามก๊กได้แก่ฝ่ายจ๊กก๊กของเล่าปี วุยก๊กของโจผีและง่อก๊กของชุนกวน ภายหลังจากเล่าปีสถาปนาตนเองเป็นพระเจ้าฮั่นต๋ง ได้ให้กวนอูไปกินตำแหน่งเจ้าเมืองเกงจิ๋ว ซึ่งแต่เดิมเป็นของชุนกวน และ

โลซกรับเป็นนายประกันให้แก่เล่าปี่ โดยจะยินยอมกินเงี้ยวให้เมื่อตีเสฉวนได้ ชุนกวนพยายามเป็นพันธมิตรต่อกวนอูด้วยการส่งบุตรสาวของกวนอูเพื่อผูกสัมพันธ์ แต่กวนอูปฏิเสธการส่งของ จู กัดกินซึ่งรับเป็นเจ้าแม่มาเจรจาส่งขอ จนกลายเป็นชนวนเหตุสำคัญให้ชุนกวนเป็นพันธมิตรต่อโจโฉ และนำกำลังทหารมาโจมตีเงี้ยวจนกวนอูพลาดท่าเสียทีลกซุนและลิบองด้วยกลยุทธ์ปิดฟ้าข้ามทะเลจนเสียชีวิต

การเสียชีวิตของกวนอู เป็นเหตุให้พระเจ้าเล่าปี่นำกำลังทหารไปโจมตีอ๊กก๊กเพื่อล้างแค้น และ เป็นเหตุให้เตียวหุยเสียชีวิตในเวลาต่อมา พระเจ้าเล่าปี่ถูกลกซุนเผาค่ายทหารย่อยยับจนแตกพ่ายกลับเสฉวน และสิ้นพระชนม์ในเวลาต่อมา ขงเบ้งเป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ของพระเจ้าเล่าปี่ในการรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่ง โดยเปิดศึกกับแคว้นวุยก๊กโดยตลอด รวมทั้งทำศึกสงครามกับเบ้งเฮ็กผู้ปกครองดินแดนทางใต้ พระเจ้าโจผี พระเจ้าเล่าปี่และพระเจ้าชุนกวนสวรรคต เชื้อสายราชวงศ์เริ่มอ่อนแอ สุมาเจียวซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นมหาอุปราชของวุยก๊ก สามารถเอาชนะจ๊กก๊กและควบคุมตัวพระเจ้าเล่าเสี้ยนมาเป็นเชลยได้สำเร็จ หลังจากสุมาเจียวตาย สุมาเอี้ยนบุตรชายสืบทอดตำแหน่งแทน และช่วงชิงราชสมบัติของวุยก๊กมาจากพระเจ้าโจฮวนและแต่งตั้งตนเองเป็นจักรพรรดิ ก่อตั้งราชวงศ์ใหม่คือราชวงศ์จิ้น พระเจ้าสุมาเอี้ยนสามารถปราบพระเจ้าซุนโฮแห่งง่อก๊กให้ยินยอมสวามิภักดิ์ได้สำเร็จ แผ่นดินจีนที่เคยแตกแยกออกเป็นก๊กเป็นเหล่ามายาวนาน กลับรวมกันเป็นอาณาจักรเดียวได้ ดั่งเดิม (ฉรงคัซัย ปัญญานนทชัย, 2550 : 23)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์

ความหมายของการวิเคราะห์

นักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 1071) ให้ความหมายของการวิเคราะห์ไว้ว่า การวิเคราะห์ หมายถึง ใคร่ครวญ แยกออกเป็นส่วน ๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ เช่น วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ วิเคราะห์ข่าว ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 208) ที่ให้ความหมายของการวิเคราะห์ว่า เป็นการศึกษารายละเอียดสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้ครบถ้วนแล้วแยกแยะให้ได้ว่าส่วนต่าง ๆ นั้นมีความหมายและความสำคัญอย่างไรบ้าง แต่ละด้านสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ อย่างไร

ศศิธร รัชฎลักษณานันท์ (2542 : 230) ได้ให้ความหมายการวิเคราะห์ว่า หมายถึงการแยกแยะเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ ตามประเภท ตามลักษณะ โดยใช้เหตุผลประกอบด้วยความรอบคอบ ซึ่งสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 3) ได้กล่าวถึงความหมายของการวิเคราะห์ว่า หมายถึง การจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วน ๆ เพื่อค้นหาว่ามาจากอะไร มีองค์ประกอบอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร โดยการแยกสิ่งนี้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ และแจกแจงรายละเอียดส่วนประกอบย่อย ๆ ทั้งหมดจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามลำดับ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	
ห้องสมุดวิจัย	22 ส.ค. 2555
วันที่.....	เลขทะเบียน..... 248027
เลขเรียกหนังสือ.....	

คำหามา คนใด (2545 : 28) ให้ความหมายของการวิเคราะห์ว่า หมายถึง การแยกแยะสิ่งที่รับรู้ เพื่อให้รู้จักสิ่งย่อย ๆ หรือองค์ประกอบสิ่งนั้นให้มากที่สุด เช่น แยกแยะ บุคคล สัตว์ สิ่งของ สถานการณ์ เหตุการณ์ ที่รับรู้จากการพบเห็น การฟัง การได้ยิน การดมกลิ่น การชิมรส การสัมผัสและ จากความรู้นึกคิดและความฝัน คนสามารถคิดวิเคราะห์ได้ทั้งของจริงและความฝันที่จดจำได้นอกจากนี้ คารุณี นิพัทธ์สานต์ (2549 : 4) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ว่าหมายถึง การศึกษาวิเคราะห์ เนื้อหาเชิงพรรณนาเพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของเนื้อเรื่อง

ฐะปะนีย์ นาคทรพรพ (2546 : 233) กล่าวถึง ความหมายของการวิเคราะห์ว่า หมายถึง การฝึกให้คนอ่านรู้จักใช้ความคิด สติปัญญา และความรอบรู้ต่อสิ่งที่ได้อ่านการฝึกแสดงความคิดเห็น จะช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้กว้างขวาง และเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการใช้ทักษะทางปัญญา เพื่อแสดงออกมาเป็นความคิดเห็นเป็นของตนเอง การถ่ายทอด ความคิดเห็นของตนเองออกมาได้ จำเป็นต้องแสวงหาความรู้ต่าง ๆ นำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์เพื่อถ่ายทอดออกมาเป็นความคิดเห็น

ระวีพรรณ เจษฎากุล (2550 : 8) กล่าวถึง ความหมายของการวิเคราะห์ว่า หมายถึงการจำแนก องค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วน ๆ โดยจัดลำดับความสำคัญ และความสัมพันธ์กันโดยมี ขั้นตอนการวิเคราะห์ในขอบเขต จุดมุ่งหมาย หลักการ วิธีการ และการสรุปผลเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการวิเคราะห์อย่างแท้จริง

จากความหมายของการวิเคราะห์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการและนักการศึกษาหลาย ท่าน สามารถสรุปความหมายของการวิเคราะห์ได้ว่าการวิเคราะห์ หมายถึง แยกแยะสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็น ส่วน ๆ เพื่อศึกษาข้อเท็จจริง

หลักการวิเคราะห์

นักการศึกษาให้แนวคิดและหลักการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 77) แบ่งวิธีวิเคราะห์ไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขอบเขตการนิยามในการวิเคราะห์ว่าจะวิเคราะห์อย่างไร
2. กำหนดจุดมุ่งหมาย ว่าวิเคราะห์เพื่ออะไร
3. หาหลักการ หรือทฤษฎีที่เหมาะสม มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ คือ ต้องรู้ว่าใช้เครื่องมืออะไรในการวิเคราะห์
4. วิธีการวิเคราะห์ คือ การใช้หลักการนั้นให้ตรงกับเรื่องที่จะทำการวิเคราะห์เป็นกรณี ๆ ไป คือต้องรู้ว่าวิเคราะห์อย่างไร
5. สรุปเมื่อวิเคราะห์แล้วและรวบรวมผล จัดไว้เป็นพวก ๆ แล้วรายงานผลการวิเคราะห์ให้เป็นระเบียบชัดเจน

คำหามา คนใด (2545 : 42) กล่าวถึงหลักการวิเคราะห์ว่า มีหลายประเภท ได้แก่

1. การวิเคราะห์แยกส่วน มีหลักการวิเคราะห์และแนวปฏิบัติดังนี้

- 1) การวิเคราะห์แยกส่วนคือ การคิดแยกแยะสิ่งที่รับรู้ เพื่อให้รู้จักส่วนย่อย ๆ หรือองค์ประกอบของสิ่งนั้นให้มากที่สุด เช่น แยกแยะบุคคล สัตว์ สิ่งของ สถานการณ์ เหตุการณ์ ฯลฯ ที่รับรู้จากการพบเห็น การฟัง ความรู้สึกนึกคิด ฯลฯ
- 2) การแยกแยะสิ่งต่าง ๆ มักใช้วิธีตั้งคำถามหลาย ๆ ข้อ และตอบคำถามนั้นทีละข้อเมื่อต้องการวิเคราะห์แยกแยะสิ่งใดหรือบุคคลใด ครูและผู้เรียนควรช่วยกันตั้งคำถามต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคคลหรือสิ่งของนั้นเป็นรายข้อย่อยและช่วยกันหาคำตอบ
- 3) การหาคำตอบมักทำได้ด้วยการพิจารณา สังเกตด้วยประสาทสัมผัสต่าง ๆ สอบถาม สัมภาษณ์ อ่าน ทดลอง และวิธีอื่น ๆ
- 4) เมื่อได้คำตอบแล้วให้จดบันทึกเป็นข้อ ๆ ผลรวมทั้งหมดคือ การวิเคราะห์แยกส่วนบุคคล สัตว์ สิ่งของหรือสถานการณ์นั้น ๆ
- 5) เมื่อทำแบบฝึกหัดจบ ครูและผู้เรียนต้องช่วยกันสรุปด้วยการอธิบายและอภิปรายสาระของการวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการ วิธีการและคุณประโยชน์ จดบันทึก นำไปฝึกฝนและปฏิบัติ

2. การวิเคราะห์เชื่อมโยงสัมพันธ์ มีหลักการวิเคราะห์และแนวปฏิบัติดังนี้

- 1) การวิเคราะห์เชื่อมโยงสัมพันธ์ เป็นความคิดที่ต่อเนื่องจากการวิเคราะห์แยกส่วนเป็นการคิดถึงความเกี่ยวข้องระหว่างบุคคล สิ่งของหรือเหตุการณ์ในลักษณะต่าง ๆ กันตามสภาพหรือความเป็นจริง เช่น เมื่อมองเห็นปลา คนส่วนใหญ่ก็ถึง อาหารหรือน้ำ เมื่อเห็นผ้าเช็ดตัว คนส่วนใหญ่ก็ถึงการอาบน้ำหรือการล้างหน้า
- 2) การวิเคราะห์เชื่อมโยงสัมพันธ์ ต้องอาศัยข้อมูลความรู้หรือประสบการณ์เป็นพื้นฐาน ยังมีข้อมูล ความรู้ หรือประสบการณ์มากก็ยิ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้กว้างขวางลุ่มลึกมากขึ้น
- 3) การวิเคราะห์เชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือของสองสิ่ง จะเชื่อมโยงในมิติหรือแนวทางใดก็ได้ อาจจะเป็นเรื่องของระยะทาง น้ำหนัก มวลสาร เวลา ราคา ประโยชน์ การพึ่งพาอาศัย กรรมพันธุ์ ความเกี่ยวข้อง อาหาร ที่อยู่อาศัย ฯลฯ

3. การวิเคราะห์เหตุผล มีหลักการวิเคราะห์และแนวปฏิบัติดังนี้

- 1) การวิเคราะห์เหตุผล เป็นการหาความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุผลต่อกันของบุคคล หรือสิ่งของตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไป
- 2) การวิเคราะห์เหตุผล ต้องอาศัยข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และประสบการณ์เป็นพื้นฐานแต่ต้องอาศัยการสังเกตองค์ประกอบอื่น ๆ อีกเพื่อค้นหาความจริง

3) การวิเคราะห์เหตุผล ต้องอาศัยการวิเคราะห์แยกส่วนเพื่อให้พิจารณาเหตุผลหลายด้าน ถ้าวัดรู้และพิจารณาเพียงด้านเดียวก็อาจจะไม่ตรงตามที่เป็นจริง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 107) กล่าวว่าไว้ว่าหลักการวิเคราะห์เกี่ยวข้องกับการจำแนกแจกแจงข้อมูลออกเป็นส่วน ตรวจสอบอย่างละเอียด หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เพื่อทำความเข้าใจก่อนที่จะประเมินและตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องนั้น นักวิเคราะห์ต้องพยายามทำให้เห็นว่าจะวิเคราะห์อะไร อย่างไร โดยเน้นในเรื่องพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ ส่วนการคิดที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ การประเมินในเรื่องใดก็ตาม จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์เข้ามาช่วย ดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่อจำแนกแจกแจงความคลุมเครือให้ชัดเจน
2. การวิเคราะห์ความน่าจะเป็น การแจกแจงในรูปแผนภูมิ การแจกแจงเป็นตัวเลข การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

3. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ แจกแจงองค์ประกอบของความเป็นไปได้ วิเคราะห์ความเป็นไปได้อันจะเกิดเหตุการณ์เช่นนั้น เลือกข้อที่ตอบว่ามีความน่าจะเป็นมากและปานกลางออกมา เลือกข้อที่ตอบว่ามีความน่าจะเป็นน้อยมาพิจารณา การวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา แจกแจงเนื้อหาเพื่อหาหน่วยที่ซ่อนอยู่ สवालิกหลาย ๆ ชั้น ถึงต้นตอของปัญหา และยุพิน ธินลาด (2540 : 27) อ้างในหน่วยสำคัญในการวิเคราะห์เนื้อหาของบีเรลสัน กล่าวว่า หลักการวิเคราะห์เนื้อหา มีดังนี้

1. ศึกษางานที่ต้องการวิเคราะห์ในขั้นต้น กำหนดหรือสร้างกลุ่มเพื่อการวิเคราะห์และหาดัชนีที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่มการวิเคราะห์และเหมาะสมกับเนื้อหา
2. กำหนดกลุ่มที่จะใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์
3. กำหนดดัชนีสำหรับแต่ละกลุ่มจากกลุ่มกว้าง ๆ ที่จะวิเคราะห์
4. กำหนดหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์
5. วิเคราะห์เนื้อหาโดยการเปรียบเทียบ หน่วยของการวิเคราะห์ให้ตรงกับดัชนีและกลุ่มเนื้อหาที่กำหนด จะแจกแจงความถี่โดยชีครอยคะแนนและนำผลมาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณโดยหาค่าร้อยละ

ดังนั้น หลักการวิเคราะห์จากการศึกษาของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปหลักการวิเคราะห์ไว้ว่า เป็นการแยกแยะส่วนประกอบข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์กันเชิงเหตุผลก่อนแล้วประเมินผลข้อมูลนั้นตามหลักการอย่างรอบคอบและมีเหตุผล

ประโยชน์ของการวิเคราะห์

นักวิชาการ นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิเคราะห์ไว้ดังนี้ ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ (2542 : 232) กล่าวถึงการวิเคราะห์ว่ามีประโยชน์ดังนี้

1. ได้รู้ข้อมูลส่วนใดเป็นความจริง ส่วนใดเป็นข้อคิดเห็น

2. ทำให้ผู้อ่านมีความใฝ่รู้ อยากอ่านหนังสืออยู่เสมอ
3. เป็นการกระตุ้นให้เกิดความคิดและทฤษฎะที่กว้างไกลออกไป เมื่อได้ตั้งคำถามตนเองอยู่เสมอ
4. ผู้อ่านจะไม่ยึดมั่นในตำราเพียงเล่มหนึ่งเล่มใดอีกต่อไป
5. ผู้อ่านจะไม่ตกเป็นเหยื่อหรือคำโฆษณาชวนเชื่อ แต่จะรู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างถูกต้อง
6. รู้จักประเมินค่าของเรื่องที่อ่าน ด้วยความรอบคอบและอย่างมีเหตุผล ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันในสังคมหรือแม้แต่ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ได้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ ศักดิ์ (2546 : 33) ให้ความรู้เกี่ยวกับเหตุผลที่ต้องมีการวิเคราะห์ว่า มีประโยชน์ดังนี้

1. การวิเคราะห์ ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางด้านสติปัญญา ได้แก่
 - 1) ช่วยให้คำนึงถึงความสมเหตุสมผลของเรื่องที่วิเคราะห์
 - 2) ช่วยลดการอ้างประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อสรุปทั่วไป
 - 3) ช่วยขุดค้นสาระของความประทับใจครั้งแรก
 - 4) ช่วยตรวจสอบการคาดคะเนฐานความรู้เดิม
 - 5) ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ส่วนบุคคล
2. การวิเคราะห์ เป็นพื้นฐานการคิดในมิติอื่น ๆ คือ ช่วยเสริมสร้างให้เกิดมุมมองเชิงลึกและครบถ้วนอันจะนำไปสู่การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาได้บรรลุวัตถุประสงค์
3. การวิเคราะห์ ช่วยในการแก้ปัญหา การวิเคราะห์เกี่ยวข้องกับการจำแนกแยกองค์ประกอบต่าง ๆ และการทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นย่อมจะช่วยให้เราเมื่อพบปัญหาใด ๆ ให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัญหานั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคือตรงกับประเด็นปัญหา
4. การวิเคราะห์ ช่วยในการประเมินและตัดสินใจ การวิเคราะห์ช่วยให้เรารู้ข้อเท็จจริงหรือเหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น ช่วยให้เกิดความเข้าใจและที่สำคัญ การวิเคราะห์ช่วยให้ได้ข้อมูลเป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ประโยชน์ ช่วยให้สามารถประเมินสถานการณ์ และตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้แม่นยำกว่าการเพียงแต่มีข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ทำให้เรารู้สาเหตุของปัญหา เห็นโอกาสของความน่าจะเป็นในอนาคต
5. การวิเคราะห์ช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผล การวิเคราะห์ช่วยให้การคิดต่าง ๆ อยู่บนฐานของตรรกะ และความน่าจะเป็นไปได้ อย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์ ส่งผลให้เมื่อคิดจินตนาการหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ จะได้รับการตรวจสอบว่าความคิดใหม่นั้นใช้ได้จริงหรือถ้าจะทำให้ใช้ได้จริงหรือต้องเป็นเช่นไร แล้วเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่จินตนาการขึ้นกับ

การนำมาใช้ในโลกแห่งความเป็นจริง สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ มากมายที่เห็นในปัจจุบันล้วนเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ว่าใช้การได้ก่อนที่จะนำมาใช้จริง

6. การวิเคราะห์ช่วยให้เข้าใจแจ่มกระจ่าง ช่วยให้เราประเมินและสรุปสิ่งต่าง ๆ ไปตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ไม่ใช่สรุปตามอารมณ์ความรู้สึก หรือการคาดการณ์ว่าน่าจะเป็นเช่นนั้นทำให้ได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นจริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจที่สำคัญ ยังช่วยให้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเข้าใจถ่องแท้มากขึ้น เพราะการวิเคราะห์ทำให้สิ่งที่คลุมเครือเกิดความกระจ่างชัดสามารถแยกแยะระหว่างสิ่งดี - ไม่ดี สิ่งที่ต้อง สิ่งที่ไม่ต้อง โดยการจัดสังเกตความผิดปกติของเหตุการณ์ ข้อความและพฤติกรรมและคิดใคร่ครวญถึงเหตุและผลของสิ่งนั้นจนเพียงพอที่จะสรุปเรื่องนั้นมีความเป็นมาอย่างไร เท็จจริงอย่างไร อะไรเป็นเหตุเป็นผลกับสิ่งใดเกิดความแจ่มกระจ่างในความเข้าใจ

ยุพิน ธินลาด (2540 : 28) กล่าวถึงประโยชน์ของการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษาแนวโน้มของเนื้อหา ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาใดก็ตาม สามารถอธิบายถึงพัฒนาการของสาขาวิชาต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นขอบเขตและลักษณะของเนื้อหาในแต่ละช่วงเวลาและสามารถช่วยในการปรับปรุงเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ระวีพรรณ เจริญกุล (2550 : 8) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการวิเคราะห์นั้นจะช่วยให้ประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้ตามความเป็นจริง ตามหลักการและเหตุผลซึ่งสามารถอ้างอิงและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง

สรุปได้ว่าประโยชน์ของการวิเคราะห์นั้น คือ ช่วยให้สรุปสิ่งต่าง ๆ ไปตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม

การศึกษาเอกสารในขอบเขตของคุณธรรมทำให้มีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมอันเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์คุณธรรมในคำคมจากวรรณคดีเรื่องสามก๊ก ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมดังต่อไปนี้

ความหมายของคุณธรรม

คำว่า คุณธรรม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า virtue มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความหมายว่า คุณธรรมหมายถึงสภาพความดีงามทั้งหลาย ซึ่งฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล และเป็นคุณสมบัติที่อาจหาได้ในสัตว์โลกชนิดอื่น อาจกล่าวได้ว่าคุณธรรมเป็นสมบัติของมนุษยชาติโดยเฉพาะ (อ้างในการจัดกิจกรรมนิสิต/นักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับบัณฑิตอุดมคติไทย 2543 : 7)

ในปี 2551 ศูนย์คุณธรรมให้ความหมายคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะ สภาวะหรือสภาพของคุณงามความดีที่เป็นไปในทางถูกต้องและดีงาม

คารุณี นิพัทธ์สานต์ (2549 : 4) กล่าวว่าคุณธรรม คือ ความเชื่อในสิ่งที่ดีงามเป็นความปรารถนาที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์ และความดีที่แท้จริงต่อสังคมอันได้แก่ การรักษาศีล การประพฤติตามหัวข้อธรรม

ประภาศรี สีหอำไพ (2535 : 21) กล่าวว่าคุณธรรม คือ หลักจริยธรรมที่สร้างความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีในทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจ ผู้มีคุณธรรมคือการปฏิบัติตนอยู่ในกรอบที่ดีงามเข้าใจเรื่องการกระทำดี มีคุณธรรม สามารถตัดสินใจหาได้อย่างเหมาะสมด้วยหลักจริยธรรมที่สามารถจำแนกความถูก ผิด สามารถสั่งสอนให้ปฏิบัติตามมาตรฐานของพฤติกรรมที่ถูกต้อง มีสติสัมปชัญญะรับผิดชอบชั่วดีตามทำนองธรรม มีจิตใจ ลักษณะนิสัยและความตั้งใจหรือเจตนาที่ดีงาม

Good (1976 : 641) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ 2 ประการดังนี้

1. คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ได้กระทำจนเคยชิน
2. คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรม

Longman (1978 : 1226) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ 2 ประการดังนี้

1. คุณธรรม หมายถึง ความดี ความสง่า และความมีคุณค่าของนิสัยซึ่งแสดงออกโดยการประพฤติที่ถูกต้อง
2. คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่ดีของอุปนิสัยของการประพฤติ

นอกจากนี้ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้กำหนดความหมายของคำว่า “คุณธรรม” ไว้อย่างมากมายหลายความหมาย อาทิ

ในขณะที่ พระเมธีธรรมมารถ (พระประยูร ธัมมจิตโต) (2536) ได้อธิบายคำว่า “คุณธรรม” ในการฝึกอบรมข้าราชการหลักสูตรตำรวจวิทยาลัยการจริยธรรม ว่า คุณธรรมเป็นเรื่องของความจริงแท้หรือสัจธรรม คุณธรรมทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติ ทำให้เกิดการรักษาศีล ซึ่งตรงกันข้ามกิเลสที่ทำให้เกิดการละเมิดศีล คุณธรรมนั้นเป็นตัวหลักและกระจายออกเป็นจริยธรรม และจรรยาบรรณจากความหมายต่างๆ ข้างต้นที่เกี่ยวกับ “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” จะเห็นได้ว่าทั้งสองคำนี้มีความหมายแตกต่างกัน แต่พบว่าคุณธรรมและจริยธรรมมักจะใช้ปนกันในความหมายที่คล้ายกัน ในขณะที่คำว่า “จริยธรรม” จะมีความหมายเป็นไปในลักษณะของรูปธรรมคือ การประพฤติ ปฏิบัติซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 อ้างถึงใน rirs3.royin.go.th/ri Thdict) ได้ให้ความหมายว่า “ธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม” ส่วน “คุณธรรม” ก็มีความหมายไปในทางนามธรรมคือเป็นสภาพหรือสภาวะของคุณงามความดีที่อยู่ในจิตใจมนุษย์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 อ้างถึงใน rirs3.go.th/riThdict) ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” ว่า “สภาพคุณงามความดี” เป็นคุณลักษณะของการมีค่านิยมทางศีลธรรมอย่างสูง ความขอดเยียมทางศีลธรรม ความดี ความถูกต้อง ความสามารถแยกสิ่งถูกสิ่งผิด การมีความรู้

ความเข้าใจและการปฏิบัติตามหลักการทางศีลธรรมและจริยธรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับในสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นอุปนิสัยอันดีงามที่มีอยู่ในจิตใจในทางถูกต้อง ดีงามของมนุษย์ที่เกิดจากความเพียรพยายามและประพฤติดิตต่อกันมาเป็นเวลานาน จนกลายเป็นความเคยชิน ซึ่งเป็นภาวธรรมที่สั่งสมอยู่ในจิตใจ เนื่องจากคุณธรรมเป็นบุคลิกลักษณะที่ต้องมีการฝึกฝน อบรม ขัดเกลา หล่อหลอม เพื่อให้มุ่งประพฤติดี สามารถเผชิญปัญหาทางคุณธรรม และตัดสินใจเลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมต่อการตัดสินใจขั้นต่างๆ อันเป็นผลผลิตของประสบการณ์ในการปฏิบัติต่อกัน ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ในส่วนบุคคลมากกว่าตัดสินใจไปตามวัฒนธรรมประเพณี หรือตามกฎเกณฑ์หรือกฎหมายที่สังคมกำหนดไว้ โดยหลักธรรมเป็นไปตามหลักสากล และเป็นค่านิยมที่ได้รับการยอมรับนับถือโดยทั่วไป อาทิ หลักธรรมตามพุทธศาสนา ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม เป็นต้น (สุพรรณิ ไชยอำพร, 2550 : 12)

จากความหมายของนักการศึกษาหลายท่าน สามารถสรุปความหมายของคุณธรรมได้ว่า คุณธรรม คือ หลักของความดีงามแห่งการประพฤติดน และลักษณะอุปนิสัย อันดีงามที่สั่งสมอยู่ในจิตใจของบุคคลมาเป็นเวลานาน มีคุณค่าก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและปฏิบัติตาม อันนำมาซึ่งความเจริญของตนเองและสังคม ซึ่งคุณธรรมที่เกิดขึ้นในจิตใจนั้นจากการอบรมและปลูกฝัง

เทคนิคการสอนและการพัฒนาคุณธรรม

การพัฒนาคุณธรรมที่ผ่านมา ได้มุ่งเน้นพื้นฐานการสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นด้วยเหตุผล เพื่อเสริมสร้างให้เกิดคุณลักษณะทางจิตใจ แล้วนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทางพฤติกรรมภายใต้ทฤษฎีการปลูกฝัง และสังคมหรือสังคมประกิดในระดับบุคคล รวมถึง ในระดับชุมชนโดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเป็นหลัก ซึ่งพอที่จะจำแนกเป็น 3 แนวทางใหญ่ ๆ คือ

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของบุคคล (Psycho – analytic Theory) กล่าวถึง จริยธรรมกับ มโนธรรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์อยู่ในสังคมกลุ่มใดก็จะเรียนรู้ความรับผิดชอบชั่วดีจากสิ่งแวดล้อมในสังคม นั้น จะมีลักษณะพิเศษของแต่ละสังคมที่เรียกว่า เอกลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ให้ประพฤติดิตตามข้อกำหนด โดยอด โนมัติ คนที่ทำชั่วแล้วรู้สำนึกเกิดหิริโอตตัปปะ ละอายใจตนเองถือว่าได้รับการลงโทษด้วยตนเอง เมื่อสำนึกแล้วพึงละเว้นไม่ปฏิบัติโดยไม่ต้องมีสิ่งควบคุมจากภายนอก (พระราชมุนี, 2543 : 71)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) อธิบายการเกิดของจริยธรรมว่าเป็นกระบวนการสังคมประกิด (Socialization) โดยการซึมซาบกฎเกณฑ์ต่างๆ จากสังคมที่เติบโตมา รับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกัน หลักการเสริมแรงและการทดแทนสิ่งเร้า (Stimulus Substitution) รับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบโดยยึดถือว่าการเรียนรู้ คือการสังเกตเลียนแบบจากผู้

ใกล้ชิดเพื่อแรงจูงใจ คือ เป็นที่ยอมรับในกลุ่มพวกเดียวกับกลุ่มต้นแบบเพื่อเป็นพวกเดียวกัน (ชาเลียง วูฉินเจอร์, 2524 : 140-142)

3. ทฤษฎีการพัฒนาการทางด้านสติปัญญา (Cognitive Theory) จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจ การปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงต้องการมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้ทางจริยธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ

นอกจากนี้ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม มีทฤษฎีต่างๆ ที่ได้ปรากฏขึ้นเพื่อการจัดค่าของการพัฒนาทางคุณธรรมและจริยธรรมไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีของ Piaget (อ้างในประกาศรี สีหอำไพ, 2535 : 42 - 44)

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ Piaget, J.X กล่าวว่า “จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงต้องการมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ” การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของมนุษย์ มี 3 ขั้นตอน คือ

1) ขึ้นก่อนจริยธรรมยังไม่เกิดจริยธรรมแต่สามารถเรียนรู้จากประสาทสัมผัสจะมีพัฒนาการสติปัญญา

2) ขึ้นเชื่อฟังคำสั่ง เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มีการคิดก่อนปฏิบัติการตามคำสั่ง ซึ่งในระยะแรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น

3) ขึ้นยึดหลักแห่งตน เกิดหลักความคิด มีการพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้นตามประสบการณ์ทางสังคม คลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก เริ่มมีความเป็นตัวเอามากขึ้น

2. ทฤษฎีของ Lawrence Kohlberg (อ้างในประกาศรี สีหอำไพ, 2535 : 44 - 46)

Kohlberg เป็นนักการศึกษาด้านจริยธรรม เป็นผู้นำทฤษฎีจริยศึกษาสังเคราะห์ ได้นำเอาความรู้ทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา และศึกษาศาสตร์ มาประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎีบูรณาการ (Integrated Theory) Kohlberg ได้วิเคราะห์หลักพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 6 ลำดับขั้น (Moral Development) ที่อาจนำไปใช้ในรูปแบบต่างๆ ที่จะเลือกได้ในสถานการณ์ของการพิจารณาสิ่งที่เป็นคุณธรรม มีดังต่อไปนี้

1) การเชื่อฟังการลงโทษ (Obedience and Punishment) พิจารณาในด้านประเด็นของการถือเอาอัตราของตัวเองเป็นใหญ่

2) การแสวงหารางวัล (Exchange) เป็นเป้าหมายตามลักษณะเฉพาะรายบุคคล และการแลกเปลี่ยนกันอย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อจะยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคมเพื่อแสวงหารางวัล

3) การทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น (Conformity) ความสัมพันธ์และการทำตามรูปแบบตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ เป็นการแลกเปลี่ยนกันในความคาดหวัง การติดต่อประสานงาน และความศรัทธา ยึดมั่น ไว้วางใจต่อผู้อื่น โดยการปฏิบัติที่ตรงตามบทบาท และหน้าที่ของตน

4) การทำตามหน้าที่ในสังคม (Social System) ระบบสังคม และความมีสติรับผิดชอบที่จะให้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบทางสังคม และทำหน้าที่ของสังคมจึงต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม

5) การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญา (Contract) สิทธิพื้นฐาน และพันธะสัญญาทางสังคมที่จะใช้กับประชาชนโดยส่วนรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไป รวมทั้งความคิดเห็นซึ่งมีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธะสัญญาของสังคมร่วมกัน

6) การยึดมั่นโนธรรมตามหลักสากล (Universal) หลักจริยธรรมสากลถือเป็นการแนะแนวทางในมนุษย์ชาติกระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐานของแต่ละแห่ง โดยภาพกว้างและถือการถือเอาความเคารพนับถือในบุคคลอื่นเป็นจุดหมายมิใช่เป็นวิธีการ ความยุติธรรมคือ สัจธรรมไม่ขึ้นกับวัฒนธรรมเฉพาะแห่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้น

Kohlberg เห็นว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ และหน้าที่ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์เป็นมาตรฐานความประพฤติในสังคม บุคคลจะพัฒนาความรับผิดชอบชั่วดี ให้เหตุผลจนกระทั่งพัฒนาพฤติกรรมของตนเองให้มีความสัมพันธ์ในสังคมตามสิทธิ และหน้าที่อย่างถูกต้องดีงาม

3. ทฤษฎีของ Im Manuel Kant (อ้างในวิทย์ วิศทเวทย์, 2532 : 118 - 135)

ตามแนวคิดของ Kant มีความเห็นว่า คิ ชั่ว ผิด ถูก ที่เป็นศีลธรรมนั้นเป็นสิ่งถาวรตายตัวค่าของจริยธรรมเป็นสิ่งที่มิจริงตายตัว จะถือเอาผลของการกระทำมาตัดสินใจไม่ได้ ทฤษฎีนี้จะยึดถือกฎระเบียบเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐาน การพิจารณาตัดสินคุณค่าจะทำไปตามหน้าที่ที่ระบุไว้เป็นข้อกำหนดนั้น สิ่งที Kant เชื่อว่าเป็นการกระทำที่ดีนั้น ไม่มีอะไรในโลกนี้ที่คิดว่าเป็นสิ่งที่ดีโดยปราศจากเงื่อนไข นอกจากการมีเจตนาที่ดี ดังนั้น การทำตามหน้าที่จึงเป็นเจตนาดี ไม่ใช่การกระทำตามแรงกระตุ้นของสัญชาตญาณ และความรู้สึกตามอารมณ์ปรารถนา แต่ทำตามเจตนาที่เกิดจากสำนึกในหน้าที่ การกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวถือว่าไม่ได้ทำหน้าที่ ผู้ทำตามหน้าที่โดยไม่คาดหวังผลไม่ว่าจะเป็นคุณหรือโทษ แต่ให้ทำตามเหตุผลคือกฎศีลธรรม ปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยไม่ทำตนให้เหนือผู้อื่น มีอิสระจากกระแสอารมณ์ที่ผลักดันให้กระทำ คนที่เป็นอิสระคือคนที่หลุดพ้นจากกระแสของแรงขับ ด้วยความอยากได้ผลประโยชน์มา ขึ้นอยู่กับเหตุผลหรือปัญญา กฎศีลธรรมเป็นความถูกต้อง เป็นหลักสากล ถ้าเหตุผลเป็นสากลคนก็จะทำตามหลักสากลด้วย ปรัชญาของ Kant มีจุดเด่นที่สุด คือ การสอนให้คนสำนึกในหน้าที่ สอนไม่ให้คนยกตัวเองเหนือกฎซึ่งเป็นกฎศีลธรรมที่ไม่มีข้อยกเว้นสำหรับผู้ใด แม้แต่ตนเอง ทุกคนมีค่าของตนเองเท่ากับผู้อื่น จุดหมายในการดำรงชีวิตก่อนข้างเป็นอุดมคติตายตัว ไม่ให้ความสำคัญแก่ความรู้สึกของมนุษย์ แต่เคร่งครัดตายตัวในหลักจริยศาสตร์ จงใจให้เป็นกฎสากล

โดยไม่ถือว่าผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำให้มีส่วนในการตัดสินใจการกระทำว่าถูกหรือผิด Kant มองโลกในแง่เดียว คือคิดว่าคนมิได้มีชีวิตอยู่เพื่อความสุข แต่มีชีวิตอยู่เพื่อศีลธรรมอันบริสุทธิ์ การใช้ชีวิตตามเหตุผล หรือการใช้ชีวิตทางศีลธรรมทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์

4. ทฤษฎีของ Krathwohl Bloom and Masia (อ้างในวิทย วิศวกรรม, 2532 : 135 - 140)

Krathwohl Bloom and Masia (1964) ได้กำหนดทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ทางด้านจิตใจ (Affective Domain) ที่ครอบคลุมความสนใจ ทศนคติ ค่านิยม และลักษณะนิสัยโดยจัดลำดับขั้นตอนคุณลักษณะด้านความรู้สึกไว้ 5 ประการ ดังนี้

1) การรับรู้ (Receiving) เป็นจุดเริ่มต้นที่บุคคลจะเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ และเกิดความรู้สึกต่อสถานการณ์ หรือสิ่งเร้าปรากฏ การรับรู้นี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย โดยถือปริมาณการรับรู้เป็นเกณฑ์ ดังนี้

- การสำนึก เป็นการเริ่มรู้สึกหรือสำนึกเกี่ยวกับลักษณะหรือเรื่องราวต่างๆ ที่มาเร้า
- การตั้งใจรับรู้ เป็นการใส่ใจสิ่งเร้านานพอสมควร แต่ยังไม่มีความคิดเห็นหรือประเมิน ตัดสินใจใดๆ เป็นเพียงการสังเกตเห็น
- การเลือกรับรู้ เป็นการรับรู้สิ่งเร้าโดยมีการจำแนกความแตกต่าง ยังไม่มีการประเมินใดๆ

2) การตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลรับรู้เรื่องราวต่างๆ แล้วจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ตนรับรู้ ขั้นการตอบสนองแบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

- ยินยอมตอบสนอง เป็นการยอมรับหรือยอมปฏิบัติตาม
- สมครใจตอบสนอง เป็นความรู้สึกที่จะทำกิจกรรมนั้นด้วยความสมัครใจ
- พอใจตอบสนอง เป็นการตอบสนองด้วยความรู้สึกเต็มใจ พอใจ มีความเพลิดเพลินสนุกสนานรื่นเริง

3) การเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินสถานการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ว่ามีประโยชน์หรือไม่อย่างไร การเห็นคุณค่านั้นจะเกิดขึ้นช้า ๆ โดยมีการสะสมไว้เรื่อย ๆ พฤติกรรมการเห็นคุณค่าจะดูได้จากความแน่นอน ความคงเส้นคงวา สม่าเสมอของการกระทำในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

- การยอมรับคุณค่า เป็นการยอมรับด้วยความเชื่อที่ยังไม่ถาวรอาจเปลี่ยนแปลงได้ในคุณค่าของสถานการณ์ หรือเรื่องราว
- ชื่นชมในคุณค่า เป็นการยอมรับในคุณค่าของสถานการณ์ หรือเรื่องราวถึงระดับที่แสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น อยากติดตาม อยากเข้าไปร่วมผูกพัน

- ยึดมั่นในคุณค่า เป็นความเชื่อมั่นความแน่วแน่มั่นคงเกิดศรัทธาในเรื่องราว หรือ เหตุการณ์ว่าควรทำตาม และพยายามหาโอกาสแสดงออก

4) การจัดระบบ (Organization) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากบุคคลได้รวบรวมเรื่องราว หรือ สิ่งมีคุณค่าไว้ในจิตใจหลายอย่าง แล้วจัดคุณค่าเข้าเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง คุณค่าของเรื่องราว หรือสิ่งต่าง ๆ ของจุดเด่น และจุดร่วมของคุณค่าเหล่านั้น ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อยดังนี้

- การสร้างแบบคุณค่า เป็นการสรุปรวบรวมข้อระหว่างคุณค่าของเรื่องราวต่างๆ ที่บุคคลยึดมั่นเข้าด้วยกัน
- การจัดระบบคุณค่า เป็นการเรียงลำดับความสำคัญของสิ่งที่คุณค่าต่าง ๆ และ จัดคุณค่าต่าง ๆ ให้ผสมกลมกลืนเข้าด้วยกัน

5) การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการพัฒนา เป็นอุดมคติที่ฝังลึกถึงจิต วิญญาณ ยึดถือ เทิดทูน โดยจิตในมิตินี้สาระสำคัญ เป็นแบบแผนกฎเกณฑ์ขึ้นใหม่ให้ตนเองมีการกระทำ ที่คงเส้นคงวา โดยมีการจัดระบบของตนเอง และยึดถือจนเป็นการกระทำอัตโนมัติ คือ ไม่ว่าจะอยู่ใน สถานการณ์ใด เขาก็จะแสดงพฤติกรรมแบบเดิมซึ่งเป็นลักษณะของตนเอง แล้วรณรงค์ให้ผู้อื่นร่วม ยึดถือ และปฏิบัติด้วย ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย ดังนี้

- สร้างข้อสรุป เป็นการที่บุคคลพยายามปรับปรุงระบบตนเองให้สมบูรณ์ตาม แนวที่ตนเองต้องการ
- กิจนิสัย เป็นการที่บุคคลแสดงออกมาตามแนวที่ต้องการอย่างสม่ำเสมอ จน เป็นลักษณะของตนเอง

ในหลักการสอนที่กล่าวนี้ เป็นขั้นตอนของการพัฒนาภาพรวมในระดับการพัฒนาอุดมการณ์ จากทฤษฎีแนวพุทธศาสนา ที่เน้นหลักธรรมที่สูงที่สุดในเรื่อง ความรับผิดชอบในหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อ การปฏิบัติบรรลุผลถึงการรู้แจ้งในตนเอง และต่อส่วนรวม

เอกสารเกี่ยวกับคำคม

ความหมายของคำคม

คำคมเป็นภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษ มอบไว้ให้เป็นมรดกแก่ลูกหลาน ได้ยึดถือปฏิบัติจึงมี ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านศึกษา พร้อมทั้งให้ความหมายของคำคมไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร (2546 : 1) ได้ให้ความหมายคำคมว่าเป็นข้อความที่มีลักษณะเป็นคำเตือน คำสอนหรือสั่งสอนในด้านความประพฤติ กิริยามารยาทและเรื่องทั่ว ๆ ไปสอดคล้องกับ เพ็ญแข วัจนสุนทร (2528 : 9) ให้ความหมายคำคมว่า คำกล่าวที่เป็นคติชวนฟัง สำหรับ เสนีย์ วิลาวรรณ (2546 : 239) แปลความหมายคำคม คือ คำกล่าวที่มีคติสอนใจ มีความหมายลึกซึ้ง ก็นใจ

กล่าวสืบทอดต่อ ๆ กันมาเป็นถ้อยคำสั้น ๆ เข้าใจง่าย เป็นการมุ่งชี้นำสั่งสอน ดักเตือนให้ได้คิด เช่นเดียวกับ เบญจวรรณ มณีฉาย (2537 : 3) กล่าวว่า คำคม คือ คำกล่าวที่ดั่งาม เป็นคำสั่งสอนที่มุ่งแนะนำให้ปฏิบัติ ให้ประพฤติดี ประพฤติชอบ หรือให้ละเว้นความชั่ว ส่วนประพนธ์ เรืองณรงค์ และคณะ (2545 : 157) ได้กล่าวว่า ความหมายคำคม คือ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเป็นเชิงเปรียบเทียบให้คิดเตือนใจ แต่ไม่เน้นสั่งสอนโดยตรง

ประคอง เจริญจิตรกรรม (2536 : 46) ก็ได้ให้ความหมาย คำคม คือ ข้อความที่กล่าวออกมาเพื่อสื่อความคิดบางอย่าง และส่วนมากจะกล่าวในเชิงเปรียบเทียบอย่างคมคาย เช่นเดียวกัน บุปผา ทวีสุข (2526 : 94) ได้กล่าวถึง คำคมว่าหมายถึง คำกล่าวที่ดั่งามอาจเป็นการสั่งสอน ชี้ให้เห็นสิ่งจะแห่งชีวิต นอกจากนี้ ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2531 : 84) ก็ได้กล่าวถึงคำคมว่า หมายถึง คำพูดหรือคำกล่าวที่เป็นคำพูดติดปากของคนไทย คำพูดดังกล่าวมีหลายลักษณะ และมีวิธีพูด แตกต่างกันไป ซึ่งมักจะมีสัมผัสคล้องจองกันหรือเล่นเสียงเล่นคำมีความไพเราะ มีความหมายโดยนัย ให้ความรู้สึก ลึกซึ้งกินใจผู้ฟัง สอดคล้องกับขนิษฐา จิรินะกุล (2545 : 63) ให้ความหมายคำคมว่า หมายถึง คำกล่าวที่มีคติสอนใจให้ ความหมายลึกซึ้ง และมีสัมผัสคล้องจอง ซึ่งตรงกับ บุปผา บุญทิพย์ (2531 : 94) ที่เขียนความหมาย คำคมว่า หมายถึง คำกล่าวที่ดั่งามเป็นจริงทุกยุคทุกสมัย อาจเป็นการสั่งสอนชี้ให้เห็นสิ่งจะแห่งชีวิตก็ได้

อุดม รุ่งเรืองศรี (2546 : 84) ได้กำหนดความหมายคำคมว่า หมายถึง คำกล่าวเพื่อการสั่งสอน หรือการเตือนใจ เป็นคำพูดที่บอกเล่าสืบเนื่องกันมา ซึ่งเรียก คำบ่เก่า แปลว่า ถ้อยคำที่คงความเป็นอมตะเสมอ ไม่เคยเก่า พบว่าคำเหล่านั้นเป็นคำพูดที่หนักแน่น กินใจหรือเห็นภาพได้ชัดเจน ส่วน กิ่งแก้ว เพ็ชรราช (2545 : 43) ได้ให้ความหมายคำคมว่า หมายถึง คำกล่าวที่มีความไพเราะมีการถ่ายทอดกันมาจากปากต่อปากเนื้อความมุ่งสั่งสอนให้ตีความหมายเอาเองตามสถานการณ์ซึ่งหมายรวมถึงสุภาษิตและคำพังเพยด้วย และผาสุก มุทธเมธา (2535 : 40) ให้ความเห็นว่า คำคมหมายถึง คำกล่าวที่สรุปความที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง แม้เป็นคำกล่าวที่ไม่ดี แต่เป็นประโยชน์ เป็นการชี้นำ แนะนำสั่งสอน ดักเตือน ให้ข้อคิดเป็นข้อมูลที่ให้ประโยชน์

จากความหมายคำคมดังกล่าว พอจะสรุปความหมายของคำคม คือ ข้อความที่เป็นคำกล่าวที่ดั่งามมีคติเตือนใจ สอนให้ประพฤติดี ปฏิบัติดี ทั้งยังเป็นข้อความที่ชี้นำแนะนำให้ข้อคิด ที่เป็นข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อคนอื่นและต่อประเทศชาติ

ประเภทของคำคม

คำคมมีมากมายหลายประเภท ซึ่งมีนักวิชาการ ได้จัดแบ่งประเภทของคำคมไว้ดังนี้

บุปผา บุญทิพย์ (2531 : 95-97) เขียนหนังสือคติชาวบ้าน โดยกล่าวถึงประเภทคำคมว่ามีผู้แบ่งไว้หลายแบบด้วยกัน คือ หมวดที่เกิดจากอาชีพ อุบัติเหตุ ระเบียบแบบแผน ประเพณี ลัทธิศาสนา

ความประพฤติ การละเล่น นิยามนิทาน พงสาวดารหรือประวัติศาสตร์ หมวดเล็กแต่ละอัน ๆ แบ่งตาม การเปรียบเทียบ เช่น หมวดสัตว์ หมวดพืช ของใช้ในบ้านมรดน้ำ ฯลฯ ซึ่ง ประพนธ์ เรืองณรงค์ และคณะ (2545 : 164) ก็กล่าวถึงคำคมว่าสามารถจัดเนื้อหาของคำคม ให้เป็นหมวดหมู่ เกี่ยวกับ คน สัตว์ พืช ความเชื่อ ดินฟ้าอากาศ ธุรกิจ กฎหมาย อาหาร ศาสนา ชีวิตประจำวัน งานในไร่นา

นอกจากนี้ ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2531 : 48) เขียนหนังสือวัฒนธรรมพื้นบ้านได้ กล่าวถึง มูลเหตุที่เกิดคำคมว่ามาจากธรรมชาติ เกิดจากสัตว์ การกระทำอวัยวะต่าง ๆ ของกินของใช้ การละเล่น พระพุทธศาสนา นิทานตำนานวรรณคดี แบบแผนประเพณีและวัฒนธรรมไทย กฎหมาย เช่นเดียวกับ ขนิษฐา จิตชินะกุล (2540 : 71) ได้แบ่งคำคมเป็น 3 ประเภท คือ คำคมที่มุ่งสั่งสอนให้คิดสอนใจ คำคม ที่เป็นโวหาร คำคมที่เป็นการแนะนำให้กระทำหรือไม่ให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง สอดคล้องนภลัย สุวรรณธาดา (2527 : 864-870) แบ่งคำคม เป็น 3 ประเภท คือ คำคมประเภทไม่มีสัมผัส ได้แก่ คำคมที่เป็นกลุ่มคำและภาษิตที่เป็นประโยค คำคมประเภทที่มีสัมผัส คำคมประเภทเล่นคำซ้ำและคำล้อ คำคม ประเภทเล่นคำซ้ำมี 3 ลักษณะ คือ ซ้ำคำหน้า ซ้ำคำกลาง และซ้ำคำสองจังหวะ คำคมที่เล่นคำล้อมี 2 ประเภท คือ ล้อคำที่มีความหมายคล้ายกัน และล้อคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน ส่วนอุดม รุ่งเรืองศรี (2546 : 85-90) แบ่งคำคมที่เป็นฉันทลักษณ์คร่าวออกเป็น 5 ประเภท คือ คำคมเกี่ยวกับความประพฤติ คำคมเกี่ยวกับเครื่องใช้ คำคมเกี่ยวกับธรรมชาติ คำคมเกี่ยวกับสัตว์ คำคมเกี่ยวกับพืช

กล่าวโดยสรุป คำคม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ คำคมที่มีลักษณะสั่งสอนอบรมให้ข้อคิดเตือนสติ คำคมที่มีลักษณะเป็นโวหาร มีการเล่นคำ สัมผัสคล้องจองอย่างมีศิลปะ

ประโยชน์ของคำคม

คำคมมีคุณค่าต่อการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงมีนักวิชาการ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคำคมไว้มากมาย ดังนี้

ขนิษฐา จิตชินะกุล (2545 : 65) กล่าวถึงประโยชน์ของคำคมว่ามีความสำคัญดังนี้

1. เป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอนให้คนในสังคมอยู่ในกรอบประเพณีที่ดีงาม และช่วยควบคุมความประพฤติให้เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม
2. สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ค่านิยมประเพณี วิถีทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี
3. สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางด้านการใช้ภาษาที่งดงามของคนไทย ซึ่งจะมีลักษณะการใช้ภาษาที่สัมผัสคล้องจองกันและมีความหมายที่ลึกซึ้ง
4. เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้กล่าว เพราะผู้กล่าวไม่จำเป็นต้องกล่าวออกมาโดยตรง เพียงใช้ภาษิตคำคมก็สามารถสื่อถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดในขณะที่กำลังกล่าวได้

5. เป็นเครื่องมือในการศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชน เพราะเมื่อได้ศึกษาภาษิตคำคมแล้ว จะ ทำให้ทราบถึงประวัติที่มาตลอดจนค่านิยมประเพณีต่าง ๆ ของกลุ่มชนในท้องถิ่นนั้น

6. เป็นประโยชน์ในด้านการศึกษาภาษาไทยและภาษาถิ่นตลอดจนวิวัฒนาการของภาษา ในแต่ละช่วงสมัย

7. เป็นประโยชน์ต่อศาสตร์ในแขนงอื่น ๆ เช่น มนุษยวิทยา สังคมวิทยา ภาษาศาสตร์ เป็นต้น ที่สามารถนำเอาภาษิตคำคมไปศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างทางสังคม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความเชื่อ รวมทั้งลักษณะการใช้ภาษาที่ปรากฏอยู่ในสังคมนั้น เช่นเดียวกับบนภาลย์ สุวรรณธาดา (2542 : 89) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์คำคมมีดังนี้

1. ในด้านการศึกษาอบรม เป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมของสังคมให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบ เป็นเครื่องมือในการอบรมกิริยามารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี ช่วยให้ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนมีความรู้และความคิดและเป็นพลเมืองดีของชาติ

2. ในด้านสังคมทำให้มองเห็นภาพวิถีชีวิตและความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในยุคสมัยต่าง ๆ ได้รู้ถึงสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ อาชีพของประชาชน เสมือนกระจกที่สะท้อนภาพสังคมไทย ในรายละเอียดที่เพิ่มเติมจากประวัติศาสตร์

3. ในด้านภาษาให้ประโยชน์ในด้านการสื่อสารด้วยภาษาที่สั้นแต่กินความ ในด้านการประพันธ์ช่วยให้ได้ทั้งอรรถและรสของภาษาและมีคุณค่าในการศึกษาภาษาโบราณ ภาษาถิ่น ตลอดจนวิวัฒนาการของภาษา ส่วน ผาสุก มุททเมธา (2535 : 48) กล่าวถึงประโยชน์ของคำคมดังนี้

1. คำคมช่วยอบรมสั่งสอนลูกหลานหรือเยาวชนให้เป็นคนดี จากคำพูด คำกล่าวที่พูดต่อกันมา เช่น ดกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ฯลฯ

2. คำคมช่วยให้สติแก่ชีวิต เช่น ดับไฟแต่ต้นลม กบเลือกนาย น้ำเซียวอย่าขวางเรือ ฯลฯ

3. คำคมให้ความรู้ในด้านภาษาเพราะภาษาที่ใช้เป็นภาษิต เป็นคำที่กล่าวอย่างไพเราะ สละสลวย ความกระชับ แต่กินใจความกว้างขวาง เช่น แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก แต่ลมปากหวานหูมิรู้หาย ฯลฯ

นิตยา ภักดีบัณฑิต (2532 : 27) ได้กล่าวถึงคุณค่าของคำคมดังนี้

1. เป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึกที่ดี เจตนาดีและความปรารถนาดีจากผู้พูดไปยังผู้ฟัง

2. เป็นสื่อในการอบรมสั่งสอน ให้ข้อคิดเตือนใจ

3. เป็นการสื่อในการโน้มน้าวจิตใจให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร

4. เป็นมรดกที่มีคุณค่าทางภาษา

5. เป็นภาพสะท้อนของสภาพสังคม

6. ให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังและผู้พูด ซึ่งเกิดจากการใช้คำที่คล้องจองกับการใช้โวหารเปรียบเทียบทำให้เกิดภาพพจน์ ทำให้เกิดความไพเราะ สอดคล้องกับ วิมล คำศรี (2540 : 18) ซึ่งได้

อธิบายคุณค่าของภาษิตคำคมไว้ว่า คำคมแม้จะมีลักษณะ รูปแบบ โครงสร้างต่างกันแต่ก็มีประโยชน์ ซึ่งเป็นลักษณะร่วมอยู่หลายประการ คือ

1. คุณค่าด้านสติปัญญาและจินตนาการ ได้แก่ การนำคำคมไปใช้ในวรรณคดีไทย วรรณกรรมท้องถิ่น วรรณกรรมร้อยกรองปัจจุบัน งานเขียนประเภทเรื่องสั้น
2. คุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ ช่วยบันทึกและสืบทอดวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของแต่ละชุมชนไว้ไม่ให้สูญหาย ช่วยสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชนแต่ละสังคม
3. คุณค่าด้านการศึกษาและถ่ายทอด ได้แก่ ใช้เป็นสื่อเกี่ยวกับการศึกษาถ่ายทอดประวัติศาสตร์ ค่านิยมและความเป็นอยู่ของผู้คนและชุมชนในสังคม ใช้เป็นสื่อเกี่ยวกับการศึกษาถ่ายทอดวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ คาราศาสตร์ โหราศาสตร์ ธรรมชาติวิทยา วิชาการด้านภาษา การศึกษาและถ่ายทอดจริยธรรม
4. คุณค่าด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งถือว่าเป็นศาสตร์และศิลปะที่กลมกลืนหล่อหลอมให้ผู้คนแต่ละชุมชน แต่ละสังคมปฏิบัติตามแนวพุทธปรัชญาและคติธรรมความเชื่อพื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยเชื่อมโยงไปสู่สันติสุขในสังคม

ส่วนบุญเกิด รัตนแสง (2536 : 122) กล่าวถึงคุณค่าของคำคมว่ามีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นเครื่องชี้ให้เห็นความสามารถในการใช้ภาษา การวางเรียงถ้อยคำ การรวมความยาวให้สั้น โดยใช้ข้อความคำคมเข้าแทนช่วยขยายความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้น
2. เป็นเครื่องมือเหนี่ยวนำระงับสะกิดเตือนใจให้คนเรามีความระลึกรอบคอบว่าทำอะไรให้ผลอย่างไร ทำโดยได้ตรงใคร่ครวญอย่างรอบคอบแล้ว หากว่าคำคมติดอยู่ในใจคำเหล่านี้จะคอยชี้ทางให้ทำสิ่งถูกต้องสถานเดียว
3. เป็นคำสอนให้รู้หน้าที่ รู้กาลเวลา รู้จักตนและการวางตัว รู้จักสังคม
4. เป็นเครื่องชี้นำการปฏิบัติตนต่อผู้มีอุปการคุณ ผู้ใหญ่และผู้อาวุโสทั่วไป
5. เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นวิถีการดำเนินชีวิต คนในอดีต เช่น ผู้ชายพายเรือผู้หญิงยิงเรือ หมายถึง ในอดีตการสัญจรไปมาติดต่อกันโดยทางน้ำ และ นภาลักษณ์ สุวรรณธาดา (2527 : 892) ได้บอกถึงคุณค่าของคำคม ไว้ดังนี้

1. ประโยชน์ด้านการศึกษาอบรม เป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม บรรทัดฐานของสังคมนั้น เช่น กิริยามารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยเฉพาะเยาวชนได้เรียนรู้ค่านิยมของสังคมและการถ่ายทอดของสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม
2. ประโยชน์ในด้านสังคม ทำให้มองเห็นภาพชีวิตตลอดถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในยุคต่าง ๆ ได้รู้ถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางสังคมตลอดถึงวิถีชีวิตของผู้คนเสมือนเป็นกระจกเงาสะท้อนสภาพสังคมไทย

3. ประโยชน์ในด้านภาษิต คือให้ประโยชน์ในการสื่อสารด้วยภาษาที่มีความกระชับ สั้นแต่ได้เนื้อความ เป็นตัวอย่างของความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ในด้านการประพันธ์ช่วยให้ได้ทั้ง วรรณคดีและรสของภาษา และมีคุณค่าในการศึกษาภาษาโบราณ ภาษาถิ่น ตลอดจนวิวัฒนาการ ของภาษา

ดังนั้น จึงสามารถสรุปประโยชน์ของคำคมได้ว่า คำคมมีคุณค่าในการสั่งสอนอบรมให้ แนวคิดแก่ชีวิต ตลอดจนมีคุณค่าทางด้านภาษาที่คล้องจอง กระชับสละสลวย และยังมีคุณค่าทาง ด้านสังคม ช่วยควบคุมผู้คนในสังคมให้ประพฤติดีและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์คุณธรรมจากคำคมเรื่องวรรณคดีสามก๊ก

ในการวิเคราะห์ประเด็นคุณธรรมในคำคมจากวรรณคดีเรื่องสามก๊ก นั้นต้องมีหลักเกณฑ์ที่ถือเป็นปทัสถาน ซึ่งเกณฑ์นี้สามารถสร้างขึ้นด้วยวิธีการที่เหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือ ในการวิเคราะห์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกหัวข้อคุณธรรมจากแหล่งที่มา 4 แห่ง คือ

1. คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549 : 3)
2. คุณธรรมของมนุษย์ 10 ประการ (William J. Bennett, 1993 : 4)
3. คุณธรรมที่สำคัญ 12 ประการ (อมรา เล็กเริงสินธ์, 2542 : 96)
4. คุณธรรมของมนุษย์ 18 ประการ (Andrea Comte Sponville, 2006 : 2-3)

รายละเอียดของหัวข้อคุณธรรมต่าง ๆ เหล่านั้นได้แก่

คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549 : 3)

1. ขยัน คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในเรื่องที่ถูกที่ควร สู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำได้ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2. ประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะทางการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

3. ซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกเอาเอง หรือคิดไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

4. มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบันองค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ และตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเอง และสังคม

5. สุภาพ คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ตามสถานภาพ และกาลเทศะมีสัมมาคารวะ เรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจา และท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงาม วางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

6. สะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตาม สุขลักษณะ ผิดฝืนจิตไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจาก ความมัวหมองทั้งกายใจ และ สภาพแวดล้อม มีความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. สามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อคนทั้งในฐานะ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างความหลากหลายทาง วัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัว เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

8. มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย และสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วม สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

คุณธรรมของมนุษย์ 10 ประการ (William J. Bennett, 1993 : 4)

1. ความเห็นอกเห็นใจ
2. ความมีวินัย
3. ความรับผิดชอบ
4. เป็นมิตร
5. ความขยัน
6. ความกล้าหาญ
7. ความอดทน
8. ความซื่อสัตย์
9. ความจงรักภักดี
10. ความศรัทธา

คุณธรรมที่สำคัญ 12 ประการ (อมรา เล็กเรณสินธุ์, 2542 : 96)

1. ความมีวินัย รู้คุณค่าแห่งการมีระเบียบวินัย
2. ความกล้าหาญ กล้าในสิ่งที่ถูกต้อง
3. ความกตัญญู รู้คุณบรรพชน รู้คุณธรรมชาติ
4. ความมีเมตตา รู้จักให้อภัยและเป็นสุขกับการให้
5. ความอดทน สู้งานและมีความมุ่งมั่น ใฝ่ความสำเร็จ

6. ความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว
7. ความสามัคคี ประนีประนอม รักสันติ
8. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคม
9. ความขยันหมั่นเพียร ไม่หวังแต่จะหาทางลัดในชีวิตการทำงาน
10. ความเป็นตัวเอง มั่นใจในตนเองและรู้จักพึ่งพาตนเอง
11. ความสันโดษ รู้จักพอ ไม่คั่นร่น แสวงหาจนลืมความเป็นมนุษย์
12. ความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เป็นคนวางก้ำ ชอบมีและชอบใช้อำนาจ

คุณธรรมของมนุษย์ 18 ประการ (Andrea Comte Sponville, 2006 : 2-3)

1. ความมีมารยาท
2. ความจงรักภักดี
3. ความฉลาดเฉียบแหลม
4. การรู้จักข่มใจตนเอง
5. ความกล้าหาญ
6. ความยุติธรรม
7. ความเอื้อเฟื้อ
8. ความเห็นอกเห็นใจ
9. ความมีเมตตา
10. การรู้บุญคุณ
11. ความถ่อมตน
12. ง่าย
13. การให้อภัย
14. ความบริสุทธิ์
15. ความสงบใจ มีอารมณ์แจ่มใส
16. ความสุจริต
17. ฮิวเมอร์
18. ความจริงใจ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง

ความหมายของภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ

ความหมายของภาษาที่สอง

เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ หมายเลข 1 ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง (คณะศึกษาศาสตร์, 2536) กล่าวว่าภาษาที่สอง หมายถึง ภาษาอื่นที่ผู้เรียนเรียนเพื่อใช้รองไปจากภาษาแรก ซึ่ง อรุณี วิริยะจิตรา (2532 : 4) กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า ภาษาที่สองหมายถึง ภาษาอื่นที่ผู้เรียนเรียนเพื่อใช้รองไปจากภาษาแรก ภาษาที่สองนี้อาจเป็นภาษาราชการหรือเป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอนในโรงเรียนในประเทศที่เป็นอาณานิคม

ความหมายของภาษาต่างประเทศ

อรุณี วิริยะจิตรา (2532 : 5) ได้กล่าวถึงภาษาต่างประเทศว่า หมายถึง ภาษาอื่นที่ผู้เรียนเรียนเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้นั้น ทั้งนี้อาจเพื่อจุดมุ่งหมายในการแสวงหาความรู้เพื่อการท่องเที่ยวเพื่อเหตุผลทางการเมือง หรือการค้า ฯลฯ เช่น คนไทยเรียนภาษาอังกฤษ ญี่ปุ่นหรือจีน เป็นภาษาต่างประเทศ เป็นต้น การเรียนภาษาต่างประเทศนี้อาจเริ่มเรียนในระดับประถมศึกษา และระดับอุดมศึกษา หรือจะมาเริ่มเรียนเมื่อเป็นผู้ใหญ่เพราะมีความประสงค์ใคร่รู้ภาษานั้น ๆ ก็ได้

ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา

ทฤษฎีประกอบการเรียนรู้ภาษามี 2 ทฤษฎี คือทฤษฎีทางภาษา และทฤษฎีในการเรียนรู้ภาษา (Richards, Rodgers, 1986) ทั้งสองทฤษฎีดังกล่าวเป็นที่มาของแนวคิดในการสอนภาษาซึ่งเป็นหลักสำหรับพัฒนาไปเป็นวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ทฤษฎีทางภาษาประกอบด้วยทศนะทางภาษา 3 แบบ คือ ทศนะด้านโครงสร้างทางภาษา ทศนะด้านหน้าที่ภาษา และทศนะด้านปฏิสัมพันธ์

ทศนะด้านโครงสร้างทางภาษามองว่า ภาษาเป็นระบบทางโครงสร้างในการรวบรวมส่วนต่าง ๆ ของภาษา เช่น หน่วยคำ หน่วยทางไวยากรณ์ และการปริวรรตไวยากรณ์เข้าด้วยกันเพื่อสื่อความหมาย ส่วนทศนะด้านหน้าที่ทางภาษาเป็นการมองในแง่ของสื่อความหมายตามหน้าที่ทางภาษามากกว่าเกณฑ์ทางไวยากรณ์ สำหรับทศนะด้านปฏิสัมพันธ์นั้นมองว่าภาษาเป็นสื่อที่ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเป็นการแสดงออกด้านการสื่อสารทางสังคม

ในส่วนของทฤษฎีการเรียนรู้ทางภาษาซึ่งสัมพันธ์กับวิธีการสอนในระดับของแนวคิดนั้นจะเน้นในเรื่องของกระบวนการและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษา (Richards, Rodgers, 1986) ได้ยกตัวอย่างทฤษฎีกลไกการทดสอบภาษา ของ Krashen (1981) ว่าเป็นตัวอย่างของทฤษฎีการเรียนรู้ทางภาษาโดยกล่าวว่า ทฤษฎีกลไกทดสอบภาษาประกอบด้วยปัจจัยการเรียนรู้ทั้งด้านกระบวนการและเงื่อนไข ในเรื่องของกระบวนการนั้น Krashen ได้เสนอว่ากระบวนการเรียนรู้ภาษามี 2 ลักษณะ

คือแบบธรรมชาติที่เกิดจากการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารจริง ๆ และการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งเน้นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์เป็นหลัก นอกจากนี้ Krashen ยังได้เสนอแนะเงื่อนไขที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษา 2 ประการคือ 1) ตัวป้อนที่ผู้เรียนเข้าใจได้ ซึ่งจะต้องเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียน มีปริมาณที่เพียงพอและมีความยากที่เหนือกว่าระดับความสามารถทางภาษาที่ผู้เรียนมีอยู่อีกหนึ่งระดับ 2) บริบทในการเรียนภาษาที่ผู้เรียนมีความวิตกกังวลต่ำ กล่าวคือผู้สอนควรจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผ่อนคลายไม่ตึงเครียด มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความรู้สึกและลักษณะของการเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ กระตือรือร้นและรู้สึกสนุกสนานในการเรียน

อนึ่ง จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการเรียนรู้ภาษาที่สองของมนุษย์ สรุปได้ว่าการเรียนรู้ภาษาทั้งสองแบบดังกล่าวจะแตกต่างกัน แต่สามารถเชื่อมต่อกันได้โดยการฝึก กล่าวคือโครงสร้างที่ได้จากการเรียนรู้แบบตรง หรือที่ Krashen เรียกว่า Learning นั้นเมื่อได้รับการฝึกให้นำมาใช้ในกิจกรรมทางภาษาที่มีปฏิสัมพันธ์กัน โครงสร้างที่เรียนมานั้นก็สามารถกลายมาเป็นความรู้แบบอ้อม หรือการเรียนรู้ ได้ (อ้างในวินิตยา ประเสริฐสุนทร, 2539) เพราะการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์จะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ไปสังเกตการใช้ไวยากรณ์ในขณะที่ได้รับสารหรือตัวป้อนที่ผู้อื่นผลิตออกมา และเมื่อผู้เรียนจะใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารก็จะนำความรู้ที่นำมาเป็นคำตอบในขณะผลิตภาษาออกไปตอบได้กับคู่สนทนา

ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ในการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ เป็นการเรียนรู้ภาษาที่ไม่ใช่ภาษาแรก จึงเป็นเรื่องค่อนข้างยากที่จะเรียนรู้ ต้องอาศัยทักษะการฝึกฝนด้วยความเข้าใจเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้เรียนหรือผู้สอนควรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนภาษาต่างประเทศหรือการเรียนภาษาที่สอง เพื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวความคิด ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของนักภาษาที่เป็นประโยชน์ สรุปได้ ดังนี้

สมยศ แม่นเข้ม (2544 : 5) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการรับภาษาที่สองว่า ช่วยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับและการเรียนภาษาว่า การรับภาษาคือกระบวนการตามธรรมชาติส่วนการเรียนภาษาเป็นกระบวนการที่ไม่ธรรมชาติ ดังนั้นจึงปรากฏอยู่เสมอว่าการเรียนภาษามักประสบความล้มเหลว ทฤษฎีการรับภาษาที่สองจึงเน้นว่าควรจะทำให้การเรียนภาษาให้เป็นการรับภาษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาศัยเด็กเป็นศูนย์กลางและกิจกรรมหรือสถานการณ์สมจริงเป็นเครื่องช่วย ส่วนครูเป็นเพียงผู้กำกับในการรับภาษาของเด็กเท่านั้น

ศรีวิไล พลมณี (2545 : 101) ได้อธิบายว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง หมายถึง กฎเกณฑ์การเรียนรู้ภาษาที่สองของมนุษย์

การเรียนรู้ภาษาที่สองไม่ได้เกิดขึ้นง่ายด้ายกับทุกคนเหมือนกับการเรียนภาษาแรก แม้จะมีเวลาเรียนมากกว่าก็ตาม บางคนก็อาจประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองมากกว่าคนอื่น ๆ ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่มีผลต่อการเรียนภาษาที่สอง เช่น

1. อายุ ผู้มีอายุน้อยเรียนภาษาได้ดีกว่าผู้มีอายุมาก
2. สถานการณ์ทางการเรียน เด็กจะเรียนเมื่อโตขึ้นและพยายามเรียนในห้องเรียน
3. แรงจูงใจในการศึกษาภาษา เพราะต้องการเป็นส่วนหนึ่งในสังคม เช่นกลุ่มเพื่อน
4. ความมั่นใจในตนเองสูงเพราะมีความกล้าที่จะใช้ภาษาโดยไม่กลัวผิดจึงเรียนภาษาได้ดี
5. ทักษะที่ดีต่อภาษาเห็นประโยชน์และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การเรียนภาษาแรกนั้นเรารู้สึกว่าเรียนได้ง่ายทั้งนี้เพราะอวัยวะเคยชินมานาน อารมณ์บุคลิกภาพ ความฉลาด พัฒนาไปพร้อม ๆ กับการเรียนภาษา เด็กที่ได้ภาษาสองภาษาแต่แรกเลยนั้นจะได้อย่างปกติชน การได้ภาษาสองภาษาไม่ได้ทำให้สมองช้าหรือเสื่อมแต่อย่างใด

ในแง่ของวิชาภาษาศาสตร์ นักภาษาศาสตร์โครงสร้างสนใจเรื่องการเรียนภาษาที่สองมาก เฉพาะอย่างยิ่ง นักภาษาศาสตร์อเมริกาซึ่งได้รับคำสั่งจากรัฐบาลให้เป็นผู้จัดทำโครงการสอนภาษาต่างชาติ เพื่อให้ทหารเรียนตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ความสำเร็จของโรงเรียนสอนภาษาทหาร ทำให้ครูในโรงเรียนสามัญเอาแบบอย่างไปใช้บ้าง หลักการของนักภาษาศาสตร์แบบเน้นโครงสร้าง คือการเรียนภาษาเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรม การเปลี่ยนนั้นต้องเกิดจากการทำซ้ำ ๆ จนเป็นนิสัย เนื้อหาสำคัญที่จะต้องเรียน คือ เสียง เพราะเสียงสำคัญที่สุดและมาก่อน ผู้เรียนจะเรียนพูด และไม่ใช่วิธีการดั้งเดิมคือ ท่องศัพท์ แปล และเรียนไวยากรณ์ การเรียนเสียงนั้นจะต้องมีกระบวนการคือ

1. จำได้ (Recognition) คือทราบดีว่าเสียงนั้นเป็นอย่างไร
2. เลียนแบบ (Imitation) คือการเลียนแบบ พยายามทำให้เหมือน
3. พูดซ้ำ ๆ (Repetition) คือการพูดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
4. ท่องจำ (Memorization)

เมื่อนักเรียนจำได้ ฟังได้คล่องแล้วเรียนเรื่องประเภทและกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่หลัง ที่ต้องฝึกมาก เพราะเชื่อว่าภาษาเป็นพฤติกรรมและการฝึกทำซ้ำ ๆ เป็นการสร้างนิสัย

ขั้นต่อมาเมื่อได้เสียงแล้ว นักเรียนจะฝึกรวมประโยค หรือ Pattern Practice เพราะนักภาษาศาสตร์เชื่อว่าระดับประโยคมีความสำคัญเช่นกัน และปรกติแล้ว คนเราจะไม่พูดเป็นคำ ๆ เสียงเมื่อเข้าประโยคก็จะมีเปลี่ยนแปลง มีการกลมกลืนเสียง การเรียนเรื่องประโยคก็คือการเรียนเรื่องไวยากรณ์ไปด้วย เช่น ในภาษาอังกฤษ เมื่อได้ คำว่า boy แล้ว ก็จะต่อเป็น A boy และ His is boy เป็นต้น

การฝึกหัดรวมประโยคนี้จะมีประโยคพื้นฐานก่อน มีตัวแปร หรือเพิ่มคำขึ้น เพื่อเป็นการหัดพูด ให้มีความหมาย รู้จักเน้นเสียงหนัก เบา ทำนองเสียง จังหวะ เมื่อได้สิ่งเหล่านี้ครบถ้วนแล้ว นักเรียนจึงจะกลับมาเรียนเรื่องประเภทของคำ เช่น นาม กริยา ต่อไป

การเรียนแบบนี้ ปัจจุบันก็ยังใช้อยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ เป็นการเรียนที่มีอุปกรณ์สำคัญ คือ ห้องปฏิบัติการทางภาษาและโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งช่วยในการฝึกซ้ำให้จำได้ การฝึกภาษาแบบเข้ม (Intensive course) นั้นก็ได้พิสูจน์แล้วว่า ได้ผลดีเป็นส่วนใหญ่ เพราะผู้เรียนได้รับการฝึกมากจนลืมภาษาของตนเองก่อนพูด

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้มีการจัดการเรียนรู้ภาษาที่สองให้ใกล้เคียงกับการเรียนรู้ภาษาแรก ให้มากที่สุดซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น

1. ให้ผู้เรียนไปเรียนในประเทศเจ้าของภาษา เมื่อยังเป็นเด็กเล็ก ๆ
2. ให้เจ้าของภาษาเป็นผู้สอนให้ ขณะที่ผู้เรียนยังเป็นเด็กเล็ก ๆ ในประเทศของผู้เรียน
3. เรียนภาษาโดยใช้ภาษานั้นเป็นสื่อในการเรียนวิชาอื่นๆ ในประเทศที่ใช้ภาษาที่สองเป็นภาษาราชการ
4. เรียนโดยวิธีการแปล
5. เรียนโดยวิธีการเลียนแบบหรือพูดตามผู้สอนเพื่อจะได้จำและสร้างความเคยชินในภาษาใหม่ตามแนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม หรือประจักษ์วาท
6. เรียนโดยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล เพื่อผู้เรียนมีโอกาสดูแลชิดกับภาษาที่เรียน สามารถวิเคราะห์ และสร้างกฎเกณฑ์ของภาษานั้นขึ้นมาตามแนวคิดของกลุ่มพุทธินิยมหรือวิตรรกวาท

ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สองที่ได้รับความสนใจกันมาก คือ Krashen and Terrel (1983 : 175) ได้กล่าวสมมติฐานในการเรียนรู้ภาษาที่สองไว้ 5 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. The Acquisition Learning Hypothesis

การเรียนแบบรับรู้ภาษา (Learning Acquisition) เป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่มีกระบวนการคล้ายคลึง หรือเหมือนกันกับการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง คือเป็นการเรียนภาษาจากการใช้ภาษาในการสื่อสารจริง ๆ การเรียนแบบนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในตัวภาษาขึ้นตามธรรมชาติ เป็นการเรียนภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาที่หนึ่ง ส่วนการเรียนภาษาเป็นวิธีการเรียนแบบไม่เป็นธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวภาษา เช่น รูปแบบและไวยากรณ์ของภาษา ผู้เรียนรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาว่ากำลังเรียนอะไร กล่าวคือ เป็นการเรียนภาษาจากกฎเกณฑ์ของภาษา การเรียนภาษาที่เน้นหนักไปในการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของตัว และความคิดในการใช้ภาษาเป็นการเรียนในลักษณะที่ไม่ใกล้เคียงกับการเรียนภาษาแบบรับรู้ภาษา ทั้งนี้เพราะในการเรียนภาษาแบบรับรู้ภาษาเด็กไม่ได้เรียนรู้ภาษาจากกฎเกณฑ์ของภาษา

2. The Natural Order Hypothesis

การเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษา จะเป็นไปตามลำดับก่อนหลังตามธรรมชาติ นั่นคือผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้โครงสร้างของภาษาบางอย่างได้ ก่อนโครงสร้างอื่น ๆ และลำดับขั้นตอนการเรียนรู้กฎเกณฑ์นี้ เกิดขึ้นคล้ายคลึงกันกับผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็กที่เรียนรู้ภาษาที่สองหรือแม้แต่ในภาษาแรกก็ตาม ดังนั้นในการสอนภาษาจึงไม่มีประโยชน์ที่ผู้สอนจะเริ่มสอนหรือแก้ความผิดของกฎเกณฑ์บางอย่าง ในขณะที่ผู้เรียนยังไม่อยู่ในขั้นที่จะรับรู้กฎเกณฑ์นั้น ๆ ได้

3. The Monitor Hypothesis

การเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษา ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาได้น้อยมาก เพราะการเรียนรู้ภาษามีเพียงช่วยตรวจแก้ภาษาเท่านั้น เมื่อเรากล่าวข้อความในภาษาที่สองเพื่อจุดมุ่งหมายในการสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเรามุ่งความสนใจไปที่เนื้อหา มากกว่าตัวภาษาเรานำความรู้เรื่องกฎเกณฑ์ภาษามาใช้ก็ต่อเมื่อเรารู้ว่าจะกล่าวอะไร โดยนำมาตกแต่งเนื้อหาที่สร้างขึ้นมาให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ดังนั้นกฎเกณฑ์ของภาษาจึงไม่ช่วยให้เราพูดภาษาคล่องขึ้น แต่มีบทบาทเพียงตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้ภาษาเท่านั้น และการตรวจแก้ไขนี้ทำได้ในวงที่จำกัดและมีเงื่อนไข 3 ประการคือ ผู้ใช้ภาษามีเวลาเพียงพอ ผู้ใช้ภาษาต้องให้ความสนใจในเรื่องรูปแบบและความถูกต้องของภาษา และผู้ใช้ภาษารู้กฎเกณฑ์ในภาษา

4. The Input Hypothesis

มนุษย์เรียนรู้ภาษาเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา จากภาษาที่ตนได้รับฟัง หรืออ่านอย่างเข้าใจ เช่น เด็กเรียนภาษาแรกจากการได้ฟังผู้ใหญ่พูดกับตน ทั้งนี้เพราะภาษาที่ผู้ใหญ่พูดกับเด็กนั้น มีทั้งคำศัพท์และกฎเกณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ ของภาษาร่วมด้วยอยู่เสมอ แต่เนื่องจากผู้ใหญ่ใช้กฎเกณฑ์ทางภาษาหรือคำศัพท์ใหม่ ๆ ในบริบทรอบ ๆ ตัวเด็ก หรือใช้ข้อมูลนอกเหนือตัวภาษา เช่น ท่าทางต่าง ๆ เข้ามาช่วย จึงทำให้เด็กสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้ใหญ่พูดได้ เมื่อเด็กเข้าใจเนื้อหาของภาษาแล้วก็สามารถเรียนรู้ภาษาโดยไม่รู้ตัว

5. The Affective – filter Hypothesis

ทัศนคติเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนภาษา นักภาษาศาสตร์อีกหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สองจากสมมติฐานดังกล่าว และแสดงทัศนคติไว้ดังนี้

Harmer (1989 : 55) กล่าวว่า เป็นการยากที่จะทำนายได้ว่า เมื่อใดผู้เรียนจะเรียนภาษาได้จากการใช้ภาษา หรือเมื่อไรจะเรียนภาษาได้จากการเรียนกฎเกณฑ์ของภาษาเพราะการเรียนภาษาขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล

Stevick (1982 : 23) มีความเห็นว่า การเรียนภาษาแบบธรรมชาติและการเรียนภาษาแบบไม่เป็นธรรมชาติมีส่วนอยู่ในขบวนการเดียวกัน และต่างก็เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพเราต้องใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง ดังนั้นในการเรียนภาษา

ผู้สอนจึงควรให้ผู้เรียนมีโอกาสดังรับรู้ และเรียนรู้ เพื่อที่ผู้เรียนจะมีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Gardner (1968 : 85) พบว่า ทักษะคิดและแรงจูงใจในการเรียนมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนมากเช่นกัน แรงจูงใจที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองของผู้เรียนมี 2 ประเภท คือ แรงจูงใจที่ผู้เรียนต้องการจะเข้าสังคมของภาษาที่เรียน และแรงจูงใจที่ผู้เรียนเรียนเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต แรงจูงใจประเภทแรกจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีความสามารถเกือบเท่าเทียมเจ้าของภาษาได้มากกว่า และพบว่าทัศนคติของผู้ปกครอง มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ผู้ปกครองที่เห็นคุณค่าและมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาที่สอง จะส่งเสริมและเอาใจใส่ให้เด็กของตนได้เรียนภาษานั้น ๆ อย่างดี และเด็กเองก็จะมีทัศนคติที่ดี

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องศึกษาถึงประโยชน์ที่จะได้จากวิธีการสอนภาษาแต่ละวิธี และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สมักร สุพรรณรัตน์ (2536 : 69) ได้สรุปผลเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ดังนี้

1. การสอนภาษาอย่างน้อยที่สุดมี 15 วิธี และวิธีการต่าง ๆ เหล่านั้น มีการใช้กันอยู่ในรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่งในส่วนต่าง ๆ ของโลก
2. ในวิธีการสอน 15 วิธี มีวิธีที่ได้รับความนิยมมากอยู่ 5 วิธีคือ วิธีการที่ยึดไวยากรณ์และการแปลผลเป็นหลัก วิธีการที่ยึดการออกเสียงของภาษาเป็นหลัก วิธีการโดยตรง คือ ให้ผู้เรียนฝึกฟังและพูดในเรื่องที่ต้องการโดยตรง วิธีการของกองทัพบกอเมริกา คือ การฝึกอย่างหนักโดยใช้วิธีการและเทคนิคหลายอย่างและใช้เวลาอย่างเต็มที่ และวิธีการยึดการฝึกฟังและพูดเป็นหลัก
3. กลวิธีการสอนภาษาตามความหมายกว้าง ๆ มี 2 วิธี คือ การใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ประมวลกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้สัมพันธ์กับเรื่องที่เรียนมาอย่างมีระบบ และการใช้ทฤษฎีของการกระทำเป็นประจำจนเคยชินเป็นนิสัยโดยการฝึกฟังและพูด
4. มีข้อโต้แย้งในกลุ่มของผู้มีอาชีพทางการสอนในเรื่องลำดับก่อน – หลังของวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของการเรียนรู้ภาษา
5. ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศ แสดงความคิดได้ 2 ประเภท คือ การหันเหไปในความเชื่อว่าเนื้อหาของความรู้จะปรากฏไม่ได้ นอกจากอยู่ในจิตใจหรือความคิดเห็นของผู้เรียน และอีกประการคือ การหันเหไปในหลักของกลไก

6. ผู้แทนของทั้งสองกลุ่มนี้ อาจแยกเรียกได้ คือ ผู้ชอบทำตามแบบแผนหรือพิธีการและผู้ชอบการปฏิบัติ

7. ผู้ชอบทำตามแบบแผนหรือพิธีการ จะมั่นใจต่อการสอนในรูปแบบของการลงความเห็น โดยพิจารณาจากหลักทั่วไปสู่เรื่องเฉพาะ และจะเริ่มจากการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ กับการใช้ในตัวอย่างต่างๆ กลุ่มผู้ชอบการปฏิบัติจะสละและอุทิศเวลาให้กับความเข้าใจอย่างกว้างครอบคลุมทั่วไป โดยที่หลังจากเด็กนักเรียนได้ชินและได้ใช้แบบต่างๆ ซ้ำกันพอประมาณ โดยเฉพาะการใช้คล้ายคลึงหรือการเปรียบเทียบและความคิดเผกกันหรือตรงกันข้าม

8. ผู้ชอบทำตามแบบแผนหรือพิธีการ มีความโน้มเอียงที่จะให้คำทักษะในการอ่านและการเขียนที่ถูกต้องแน่นอน ในขณะที่ผู้ชอบการปฏิบัติเน้นหนักที่ความเข้าใจและการพูดด้วยปากเปล่า ซึ่งเป็นฐานของความคล่องต่อการอ่านและการเขียนในระยะแรก ๆ

9. การวิเคราะห์โดยพิจารณาวิธีการสอนที่ถือไวยากรณ์ และการแปล น่าจะถือเป็นทฤษฎีของการเรียนรู้ประมวล กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในสัมพันธ์กับเรื่องที่เรียนอย่างมีระบบในขณะที่วิธีที่ยึดถือการออกเสียงของภาษาเป็นหลัก และวิธีการของกองทัพอเมริกา เป็นตัวแทนของทฤษฎีของการกระทำเป็นประจำจนเคยชินเป็นนิสัย โดยการฝึกฟังและพูด

10. ผลของการทดลองต่าง ๆ มีแนวโน้มดังนี้

- 1) สิ่งของเด็กเรียนรู้และเข้าใจเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ ที่เน้นอยู่ในการสอน
- 2) ความแตกต่างทางสถิติระหว่างสองวิธี Cognitive Code – Learning Theory และ Audio – lingual Theory จะปรากฏในระยะแรกหรือปีที่ 1 และจะหมดไปในขณะที่ระบบเวลาการเรียนขยายกว้างออกไป
- 3) มีความโน้มเอียงในการที่จะเรียนสาระต่าง ๆ ได้ดีกว่า ถ้าสาระต่างๆ เหล่านั้นถูกเน้นในการสอน
- 4) วิธีการสอนซึ่งให้ประโยชน์ของภาษาของผู้เรียนในการอธิบาย มีแนวโน้มที่จะให้ความสะดวกสบายในการเรียน โดยเฉพาะผู้ที่เป็ผู้ใหญ่ วิธีการสอนแบบนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นชัดเจนว่าดีกว่าวิธีอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุปแล้วพบว่า จากวิธีการสอนแต่ละวิธีจะให้ผลที่ต่างกันในระยะต้น แต่ความแตกต่างจะหายไปเมื่อการเรียนขยายเวลาออกไป และทักษะต่าง ๆ มีแนวโน้มขึ้นอยู่กับอายุเวลาและความพร้อม ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศควรพิจารณาบนพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. วัตถุประสงค์ของการเรียน
2. อายุ เวลาของผู้เรียน และความพร้อมของครู หลักสูตร และกระบวนการที่สามารถต่าง ๆ

ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง

เอมอร์ ซิตตะ โสภณ (2536 : 96) กล่าวว่า การเรียนการสอนภาษาที่สองย่อมขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ลักษณะของผู้เรียนภาษาที่ดี ประกอบด้วย

1. สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างดี โดยปราศจากความกังวลหรือขลาดอาย
 2. พยายามหาโอกาสฝึกใช้ภาษาตลอดเวลา
 3. เน้นเรื่องของความหมายมากกว่ารูปฟอร์มของภาษา
 4. รู้จักใช้เทคนิควิธี ที่จะเสริมความรู้ที่ได้จากการฝึกคิดสื่อสารกับเจ้าของภาษา เช่น รู้จักการจดบันทึกคำศัพท์ เป็นต้น
 5. ผู้เรียนควรเป็นเด็กโตหรือผู้ใหญ่มากกว่าอยู่ในวัยเด็กในแง่ของการเรียนรู้ของโครงสร้างทางภาษา
 6. มีความสามารถทางทักษะในการคิดวิเคราะห์ภาษา เพราะนั่นคือความสามารถในการรับรู้ จัดแยกแยกหมวดหมู่ และจดจำ โครงสร้างของภาษาที่เรียน รวมทั้งความสามารถในการตรวจสอบ แก้ไขผิดพลาด
 7. มีเป้าหมายในการเรียนแน่นอน และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ใน การเรียน
 8. กล้าและพร้อมที่จะลองผิดลองถูก
 9. มีความสามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพการเรียนการสอนภาษาต่าง ๆ ที่หลากหลาย
- นอกจากนี้ ความแตกต่างระหว่างบุคคลก็มีผลต่อการเรียนการสอนภาษาที่สองเช่นกันดัง รายละเอียดต่อไปนี้

ทัศนคติและแรงจูงใจ

1. ผู้เรียนที่มีความสนใจในสังคม วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่เรียน ย่อมมีแนวโน้มที่จะเรียน ภาษาได้ดี
2. ผู้เรียนที่มีความต้องการในการเรียนภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ เฉพาะอย่างเช่น ประกอบอาชีพ หรือเพื่อศึกษาดำรงต่าง ๆ มักจะประสบความสำเร็จ
3. ความรู้สึกเกรียติ กังวล ตลอดจนทัศนคติต่าง ๆ ไม่ดีต่อการเรียนภาษา หรือต่อเจ้าของ ภาษาที่เรียน จะมีผลในทางลบต่อการเรียนรู้ภาษา

บุคลิกภาพ

1. บุคลิกภาพของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการสื่อสารผู้เรียนที่มีบุคลิก ร่าเริง เปิดเผย มักประสบความสำเร็จในการเรียนเพราะมีโอกาสฝึกภาษาทั้งในและนอกห้องเรียน
2. ผู้เรียนที่มีความขลาด ขี้อาย จะมีอุปสรรคในการเรียน เพราะขาดลักษณะที่จะกล้าลองผิด ลองถูก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนภาษา

3. ผู้ที่ชอบทำอะไร โดยพยายามไม่ให้เกิดข้อบกพร่องเลย ตลอดจนผู้ที่มีความว่องไวในการรับรู้สิ่งใหม่ ๆ จะมีแนวโน้มเรียนโครงสร้างทางภาษาได้ดี

อายุ

ระดับของอายุ มีผลต่อความเร็วในการเรียนรู้ภาษาและความสำเร็จในการเรียน โดยผู้ใหญ่ มักจะเรียนได้เร็วกว่าเด็กและวัยรุ่น แต่ในด้านความสำเร็จในการเรียนเด็กจะเรียนการออกเสียงได้ดี และประสบความสำเร็จกว่าผู้ใหญ่ วัยรุ่นจะเป็นวันที่เรียนได้ดีทุกเรื่อง

นอกจากนี้ ความสำเร็จในการเรียนขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการเรียนภาษาและระดับอายุที่เริ่มเรียน ยิ่งเรียนมากเรียนนานก็ยิ่งคล่อง และการเริ่มภาษาในวัยเด็กและวัยรุ่นจะเรียนได้ถูกต้อง

สติปัญญา

สติปัญญาเป็นความสามารถที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน อาจกล่าวได้ว่าความสามารถในภาษาเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนในชั้นเรียน หากกล่าวถึงสติปัญญาจะช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนภาษาในชั้นเรียนได้ดี แต่สติปัญญาอาจไม่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียนภาษาตามธรรมชาติ

ความถนัด

ความถนัด จะส่งผลต่อการเรียนภาษาในลักษณะวิชาการมากกว่าการเรียนที่เน้นการสื่อสาร เนื่องจากความถนัดจะช่วยในด้านความสามารถทางภาษามากกว่าความสามารถทางการสื่อสาร เช่น ความสามารถในการเรื่องของเสียงภาษา ไวยากรณ์ และการแยกแยะตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ในชั้นเรียน ผู้เรียนมีความถนัดในการเรียนที่เน้นในเรื่องไวยากรณ์ ดังนั้นผู้สอนจึงควรคำนึงถึงอายุของผู้เรียนเป็นหลัก

ลักษณะการคิดของผู้เรียน

ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน เพราะผู้เรียนมีความแตกต่างกันในเรื่องความรู้ การคิดรวบยอด การจัดลำดับ และการฟื้นความทรงจำ เป็นต้น การแบ่งลักษณะของผู้เรียน แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. ผู้เรียนที่พึ่งบุคคลอื่น รับรู้ความสามารถของตนเองจากบุคคลรอบด้าน และชอบสั่งคมการจัดกิจกรรมจึงควรจัดให้เป็นกลุ่ม
2. ผู้เรียนที่เรียนด้วยตนเอง ประเมินตนเอง เป็นอิสระ การจัดงานให้ทำจึงต้องจัดเป็นรูปแบบรายบุคคล

จะเห็นว่า การเรียนการสอนภาษาที่สองที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น นอกจากจะต้องอาศัยความรู้ ความมีเทคนิคและวิธีการสอนของผู้สอนแล้ว ยังต้องพิจารณาจากตัวผู้เรียนเป็นองค์ประกอบหลักอีกด้วย เนื่องจากการเรียนภาษาที่สองให้ประสบความสำเร็จได้นั้นส่วนหนึ่งต้องมาจากตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

ศรีวิไล พลมณี (2545 : 195) ได้กล่าวถึงปัญหาของการเรียนการสอนภาษาไทยและแนวทางแก้ไข ไว้ในรายงานการอบรมเชิงวิชาการระดับนานาชาติเรื่อง การสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ระหว่างวันที่ 8-17 ธันวาคม 2544 ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 10 หัวข้อ ดังนี้

1. ปัญหาการขาดพื้นฐานในการเรียนภาษาไทยของผู้เรียน

ผู้ที่เริ่มเรียนภาษาไทยยังไม่มีเครื่องมือที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการเรียน เช่น ไม่มีอักษรที่จะใช้แทนเสียง โดยเฉพาะชาวตะวันตกที่พูดภาษาอังกฤษ เมื่อเรียนภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน จะมีพื้นฐานพอสมควรจากการรู้ภาษาของตนเอง แต่ภาษาไทยต้องใช้การฟัง ซึ่งการฟังสำหรับบางคนเป็นสิ่งที่เข้าใจยาก และจำไม่ได้ ทำให้การเรียนไม่พัฒนา ส่วนการใช้สัทอักษร (Phonetics) สำหรับคนส่วนใหญ่เป็นเรื่องยากที่จะออกเสียงตามหลักของสัทอักษร โดยเฉพาะที่ขัดกับการออกเสียงของภาษาอังกฤษ แต่สำหรับชาวญี่ปุ่นที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก ก็สามารถเข้าใจได้ง่ายกว่าและไม่มีข้อโต้แย้งกับการออกเสียง

พื้นฐานสำคัญของการเรียนภาษาไทยคือ อักษรไทย ซึ่งได้แก่ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ควรเรียนอักษรไทยทีละน้อย ทีละกลุ่ม สระทีละ 2-3 สระ โดยจัดแบบฝึกหัดเสริมบทเรียน มีการฝึกพูด การอ่านและเขียน ควรเป็นคำที่พูดได้แล้ว นักเรียนจึงจะสามารถอ่านออกพร้อม ๆ กับพูดได้ส่วนการใช้พจนานุกรมไม่ควรใช้ในเวลารวดเร็วเกินไป

พื้นฐานการเรียนภาษาไทย คือ การเรียนรู้อักษรไทย พุทธคำไทยที่ใช้ในชีวิตและเรื่องทั่วไป รู้จักลักษณะของภาษาไทยที่แตกต่างจากภาษาของตนก่อน ครูผู้สอนควรสำรวจปัญหาไว้ล่วงหน้า และสร้างแบบฝึกหัดรองรับเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา

2. ปัญหานักศึกษาไม่สามารถจำได้

การเรียนภาษาส่วนหนึ่งใช้ความสามารถในการจำ แต่การจำสำหรับผู้ใหญ่จะไม่เกิดขึ้นถ้าสิ่งนั้นปราศจากความหมายต่อคน ดังนั้นการจำต้องมีอะไรเชื่อมโยง แล้วจึงท่องด้วยการฟัง การพูดซ้ำ ๆ ในที่นี้ต้องใช้คำนั้นอย่างต่อเนื่อง

การสอนศัพท์ยากต้องนำคำศัพท์ที่รู้แล้วมาช่วยกัน ทำให้เข้าใจง่ายขึ้นนอกจากวิธีการท่องเมื่อรู้จักและเข้าใจ โดยการได้ใช้ซ้ำบ่อย ๆ แล้ว ครูควรสอนคำศัพท์น้อย แต่ให้นำไปใช้ได้มาก เช่น คำแต่ละคำมีหลายความหมาย ควรสอนให้เข้าใจหลาย ๆ ความหมายเพื่อการนำไปใช้ได้หลากหลาย ที่สำคัญครูต้องขยันออกข้อสอบ มีการทดสอบหลาย ๆ รูปแบบ อย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการทบทวน

3. ปัญหานักศึกษาไม่ยอมพูด

นักศึกษาหลายคนเป็นคนขี้อาย พูดน้อย เมื่อมาเรียนภาษาไทยก็ยิ่งพูดน้อยลงไปอีก วิธีการคือควรให้นักศึกษาได้ฟังเรื่องสั้น ๆ แล้วตอบคำถามจากนั้นให้เล่าเรื่อง การฝึกทำแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนพูดได้มากขึ้น ในการสนทนานั้น เมื่อฟังทั้งหมดแล้วควรให้ฟังแล้วพูดตามเป็นการออกเสียงแบบพูด

โดยทำเสียงให้ถูกต้อง จากนั้นให้ผู้เรียนฝึกโต้ตอบกันตามบทสนทนา ฝึกจนเข้าใจออกเสียงได้ แล้วปิดหนังสือและบอกว่าสนทนาเกี่ยวกับอะไร จากนั้นให้คุยเองโดยไม่ดูบท

4. ปัญหาการศึกษาออกเสียงไม่ถูก

นักศึกษาที่พูดภาษาไทยได้โดยที่มาจากเมืองไทยนานแต่ไม่ได้เรียนภาษาไทย อย่างถูกวิธีก็จะออกเสียงวรรณยุกต์แบบคนต่างชาติ เมื่อคิดจะแก้ไขก็เป็นสิ่งที่ยาก เพราะติดการออกเสียงคำนั้น การวางรากฐานที่ดีตั้งแต่ต้นเรื่องการออกเสียงวรรณยุกต์จึงสำคัญที่สุดในการเรียนภาษาไทย การทำแบบฝึกออกเสียงวรรณยุกต์ จึงประกอบด้วยการฝึกภาคทฤษฎี ให้รู้กฎการผันวรรณยุกต์กับแบบฝึกหัดภาคปฏิบัติ คือ การออกเสียงให้ได้ ภาคปฏิบัตินี้ยากกว่าภาคทฤษฎีสำหรับผู้ใหญ่จึงไม่มีทางอธิบายใด ๆ นอกจากฝึกอย่างเข้มงวด ไม่ยอมให้อ่อน ชม ดิ และสาดิ เป็นหน้าที่หลักของผู้สอนที่จะช่วยคือการสังเกตลักษณะผิด อาจใช้เครื่องบันทึกเสียงของนักศึกษาแล้วเปิดฟังพร้อมกัน และจะต้องทำแผนภูมิไว้อ้างอิงกฎต่าง ๆ

วิธีการที่ฝึกมีหลายอย่าง เช่น

1) การทำแบบฝึกคู่เทียบเสียง (Minimal Pair)

ต้น	ดัม
ต่อง	ท่อง
เข้า	ข้าว
แก้ว	แก้ว

2) ทำแบบฝึกหัดฟัง เขียน แปล เช่น

เขียว ขาย ขวด ขา ขวา ขาด จับ เบนซ์ เบอร์ แก้ว แก้ว แก้ว เป็นต้น เมื่อฟัง พูด เขียน แล้วให้การบ้านไปแปล หลังจากเริ่มใช้พจนานุกรม ซึ่งเป็นการฝึกการใช้พจนานุกรมที่ง่ายเพราะใช้คำแปลเป็นคำ ๆ ได้

3) ให้ฟังเป็นเรื่องราวแล้วให้เรื่องนั้นที่เขียนเป็นสัทอักษร ทั้งเรื่องจะเขียนเป็นภาษาไทยเป็นการบ้าน จะช่วยให้เขาระลึกเสียงและรูปของคำได้

4)ให้อ่านตาม เน้นจังหวะ วรรคตอน การรวบและการเน้นลงน้ำหนักที่คำแสดงความรู้สึกหรือการย้าความ แล้วให้อ่านเองอย่างที่ได้ฝึกไปแล้ว

5) ให้เขียนตามคำบอก เป็นการทดสอบ การเขียนตามคำบอก ควรให้ไปยืนเขียนที่กระดาน ใช้หูฟังเท่านั้นไม่ดูปากของผู้สอน ควรทำสัปดาห์ละครั้งไม่ใช่ทุกวัน เพราะจะน่าเบื่อ จนไม่น่าตื่นเต้น ทำให้นักศึกษาละเลยมการทบทวน

6) อ้างอิงกลับไปยังแผนภูมิ การออกเสียง และการผันวรรณยุกต์ เพื่อใช้กฎจนแม่นยำ

5. นักศึกษาเรียงคำในโครงสร้างภาษาไทยไม่ถูก

โครงสร้างไวยากรณ์หลักของภาษาไทย หลักใหญ่ ๆ ก็คือ ประธาน กริยา กรรม การสอนไวยากรณ์อย่างเดียวก็น่าเบื่อ สิ่งที่น่าเบื่อ นักศึกษาชาวญี่ปุ่นสะท้อนความเห็นของความยากของภาษาไทยว่า กริยาของภาษาไทยบางคำเป็นกลุ่มคำ เช่น อา.....มาให้ ถ้ายึดหลัก ประธาน กริยา กรรม เขาก็จะแต่งประโยคภาษาไทยผิด อีกทั้งภาษาไทยเมื่อแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นก็ยากตรงคำสันธาน เพราะไม่มี แต่ในภาษาญี่ปุ่นต้องมีสันธานเวลาแปลต้องใส่สันธานทั้ง ๆ ที่ภาษาไทยไม่มี ส่วนนักศึกษาชาวออสเตรเลีย ก็ประสบปัญหาการแปลงานให้องค์กรเอกชนที่เขาอาสาช่วย คือ ต้องอ่านหลายรอบเพื่อค้นหา กาล (Tense) ในภาษาไทยซึ่งมีแต่ไม่มีวิธีแสดงเป็นที่เฉพาะที่แน่นอน

วิธีการสอนไวยากรณ์ คือ การสอนไวยากรณ์ประกอบ ไม่สอนเป็นหลักและไม่แยกส่วนเป็นเอกเทศ แต่สอนโดยหยิบโครงสร้างนั้นมาจากเรื่องที่ได้อ่าน มาขยายความโดยใช้ฝึกประโยคแบบนี้เพิ่มเติมให้เกิดการตั้งข้อสังเกต และขยายการใช้งาน โครงสร้างนี้ในการสื่อสารอันจำเป็นต่อผู้เรียนให้ผู้เรียนสรุปกฎไวยากรณ์เอง เพราะการอธิบายบางครั้งทำให้สับสนและการเป็นเจ้าของภาษาบางครั้งจะรู้มาก และความรู้เหล่านี้เป็นเรื่องราว วิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ลึกซึ้งเกินไป สารคดีที่ดีที่สุด เพราะไม่เป็นการอธิบายไวยากรณ์ แต่เป็นการแสดงว่าภาษาไทยเป็นอย่างนั้นและไม่สนับสนุนให้ผู้เรียนค้นหาเหตุผลว่าทำไม แต่ให้ถามได้ว่าใช้ประโยคนี้กับประโยคนี้อย่างไรดี การแก้ไขการพูด การเขียน ควรทำสม่ำเสมอ โดยโยงออกไปและขยายให้เข้าใจแบบของโครงสร้างโดยการสาธิต และให้คำถามที่เอื้อต่อการเอาโครงสร้างไปใช้ แบบโครงสร้างโดยการสาธิต และให้คำถามที่เอื้อต่อการเอาโครงสร้างไปใช้

6. ปัญหาความเข้าใจวัฒนธรรม ประเพณี

การสอนเนื้อหาวัฒนธรรมก็เช่นเดียวกันกับการสอนทักษะภาษา คือครูผู้สอนจะต้องระบุพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในลักษณะใดบ้างอย่างไรก็ตามครูผู้สอนควรศึกษาจุดประสงค์หลัก ๆ ที่นักการสอนภาษาบางท่านกำหนดไว้ อาทิ เช่น แอลเลน และวเลนท์ (อ้างใน ศรีวิไล พลมณี, 2545 : 206) กล่าวว่า ในการสอนวัฒนธรรมนั้นควรมีจุดประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อสร้างความตระหนักในด้านวัฒนธรรมเจ้าของภาษาแก่ผู้เรียน
- 2) เพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนในการเรียนภาษาต่างประเทศ
- 3) เพื่อพัฒนาความสามารถในตัวผู้เรียนให้ปฏิบัติตนได้ในสังคมวัฒนธรรมเจ้าของภาษา
- 4) เพื่อสร้างความเข้าใจในค่านิยม และทัศนคติของวัฒนธรรมเจ้าของภาษาให้แก่ผู้เรียน

นอกจากนี้ ชีลี (อ้างใน ศรีวิไล พลมณี, 2545 : 207) ได้กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนการสอนวัฒนธรรมในแนวที่ลึกกว่า ดังนี้

1) เพื่อพัฒนาความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนในแง่ที่ว่าวัฒนธรรมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือการแสดงออกของคน ในขณะที่เดียวกันตัวแปรทางสังคม ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม ถิ่นฐาน ย่อมจะมีอิทธิพลต่อการพูดหรือการปฏิบัติของคนเราด้วย

2) เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการแสดงออกของคนในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์วิกฤตในวัฒนธรรมเจ้าของภาษา

3) เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในภาพพจน์ ความคิดถ่ายทอดมาจากวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ ความคิดที่ถ่ายทอดมาจากวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์แม้แต่เพียงคำหรือวลีที่ธรรมดาที่สุด

4) เพื่อให้ผู้ประเมินและหาข้อสรุปเกี่ยวกับ วัฒนธรรมเจ้าของภาษาจากหลักฐานที่ปรากฏ

5) เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม เจ้าของภาษาจากห้องสมุด สื่อมวลชน และจากการสังเกตด้วยตนเอง

6) เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม เจ้าของภาษาและมีความรู้สึกที่ดีต่อเจ้าของภาษา

7. นักศึกษาเพื่อการเรียน

แม้ว่าผู้สอนจะพยายามจัดบทเรียนให้น่าสนใจเพียงไร กิจกรรมการเรียน ตลอดจนจัดหาสื่อการสอน และแบบฝึกหัดที่เหมาะสมแล้ว นักศึกษาบางคนบางช่วงเวลาอาจจะมีอาการเบื่อความว่าง ความท้อในความยาก และไม่อาจตั้งสมาธิในการเรียนอันถือว่าย่อมเกิดขึ้นได้ แม้จะไม่บ่อยครั้งหรือไม่ควรจะเป็นร้อยละสิบของเวลาทั้งหมดในการเรียน ในส่วนนี้ครูและผู้เรียนควรจะร่วมมือกันได้ เช่น ครูจัดบทเรียนหรือให้ในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการหรือชอบ ซึ่งต้องใช้คำว่า “รู้ใจ” ซึ่งเป็นคำที่สั้นและตรงความหมายที่สุดวิธีการที่จะรู้ใจผู้เรียนก็คือ

1) การศึกษาทำความเข้าใจผู้เรียน ซึ่งเป็นไปได้ง่ายจากประสบการณ์ของผู้เรียน สอนกลุ่มเล็กที่ไม่เกินห้าคน เราจะรู้จักประกอบของความเป็นคนห้าคนได้ภายในเวลาอันสั้น คือ อุปนิสัย ใจความสนใจของแต่ละคน และการที่แต่ละคนช่วยเสริมองค์รวมของชั้นอย่างไร ตลอดจนรู้ว่าการถามคำถามที่หลากหลายนั้น แต่ละคำถามตั้งเพื่อถามใคร แล้วเพื่อให้ได้คำตอบที่น่าสนใจกว่า

2) จัดบทเรียนที่มีความหลากหลาย เช่น ไทยธุรกิจ สังคม การเมือง บ้านเทิง ข้าวทองเที่ยว เพื่อนไทย วัฒนธรรม กินข้าว กินเลี้ยง กินขันโตก การดูหนัง ฟังเพลง เล่นโบว์ลิ่ง คุมววยปีใหม่ ขึ้นบ้านใหม่ งานบุญ งานศพ ผ้าป่า ลอยกระทง สงกรานต์ แต่งงาน บวชลูกแก้ว เป็นต้น

3) จับฉลาก ใช้สร้างความตื่นเต้น ตื่นตัว ในบางคราว เช่น จับฉลากหัวข้อการพูด (ที่เป็นหัวข้อทั่ว ๆ ไป ไม่ต้องเตรียมตัวนาน)

4) ให้นักศึกษาเตรียมตัวเองในสิ่งที่น่าสนใจ การพูดหรือการเขียนตามหัวข้อของผู้สอน บางครั้งก็น่า เพื่อสำหรับผู้เรียน และแม้ว่าจะทำความเข้าใจผู้เรียนดีแล้วก็อาจจะไม่รู้ว่านักศึกษาอยากพูดอะไรมีความถนัดและเป็นคลังข้อมูลเรื่องใด ที่สำคัญนักศึกษากำลังหมกมุ่น กับเรื่องใดที่เข้มข้นจนอยากพูด อยากอธิบาย เช่น ข้อสงสัย ข้อแตกต่าง ที่เขาพบเมื่อมาอยู่เมืองไทย

5) เราควรรู้ตัวอย่างง่ายๆ เช่น ภาพยนตร์ไทยเรื่อง สุริโยทัย เราควรรู้ของผู้เรียนมาก ซึ่งเป็นโอกาสที่จะเชิญผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ไทยมาพูดให้นักศึกษาฟังก่อนและหลังการไปชมภาพยนตร์

8. นักศึกษามีข้อจำกัดของเวลาเรียน

การเรียนภาษาไทยก็เช่นเดียวกับการเรียนวิชาต่างๆ ในระบบการศึกษาคือ มีจำนวนชั่วโมงจำกัด เช่น ถ้านับเป็นหน่วยกิต หน่วยกิตหนึ่งหมายถึง 15 ชั่วโมง หลักสูตรภาษาไทยแบบเข้มข้นมากกำหนดการเรียนวัน 3 -4 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นระดับเริ่ม ระดับกลาง ระดับก้าวหน้า และระดับสูง ผู้สอนยังต้องใช้เวลาที่พาผู้เรียนไต่บันไดค่อยในแต่ละระดับอีกด้วย เวลาจะเพียงพอหรือไม่ จึงสำคัญเท่ากับการตระหนักในข้อจำกัดของเวลาที่มีอยู่

วิธีที่ต้องใช้คือการวางแผนการใช้เวลา ซึ่งมีข้อเสนอดังนี้

1) การบ้านหรือการเรียน นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ชอบการบ้าน หรือแบบฝึกหัดซึ่งบางครั้งการเรียนนอกห้องเรียนก็ดี มีประโยชน์ถ้าได้สัมผัสกับบทเรียนในชั้น เช่น ให้ไปหา ข้อมูลจากคนไทย อุบายก็คือ ผู้เรียนจะต้องใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนไทย

2) วิธีตรวจงานที่ประหยัดเวลา และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน การตรวจงานที่ละเอียด เช่น ตรวจการเขียนตามสัทอักษร (Phonetics) ที่ผู้เรียนใช้ฝึกหลังการฟังเรื่องเล่าแทนที่ครูจะเสียเวลาตรวจงานของนักศึกษา คนละห้านาที เป็นเวลาเกือบครึ่งชั่วโมง โดยที่นักศึกษาไม่ได้ประโยชน์อะไร ครูก็สามารถแปลงเป็นกิจกรรมเปลี่ยนกันตรวจโดยครูแจกเรื่องที่เขียนเป็นภาษาไทยให้ นอกจากจะช่วยครูตรวจแล้ว นักศึกษายังได้เห็นการเขียนของเพื่อนร่วมชั้นได้เกิดความเข้าใจว่าเพื่อนเขียนบางคำทำไมเพื่อนเขียนถูกแต่ตัวเองเขียนผิด จะเห็นได้ว่าการใช้เวลาจะต้องคำนึงถึงคุณค่าของเวลาที่เสียไปของทั้งฝ่ายผู้สอนและฝ่ายผู้เรียน

3) มีแบบฝึกที่มีคุณภาพต่อการเรียนรู้ เป็นแม่บทของภาษาแบบฝึกหัดอาจสร้างได้มากมาย แต่บางอย่างใช้แล้วผู้สอนและผู้เรียนไม่รู้สึกรู้ว่าเกิดการเรียนรู้จะไร่นอกจากความปวดหัว เพราะเป็นแบบฝึกสมองทดลองปัญญาแทนที่จะเป็นการฝึกให้ภาษาที่ใช้ได้จริง แบบฝึกหัดที่ดี ได้ผ่านการทดลองใช้และเห็นผลมาแล้ว เป็นแม่บทของภาษาได้เป็นแบบฝึกที่มีคุณค่าที่จะต้องเก็บไว้ปรับปรุงใช้ต่อไป

4) เวลาเรียนในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เราต้องจัดให้เวลาเรียนกับเวลาทบทวนมีความสมดุลกัน เช่น เรียน 2 ชั่วโมง ต้องทบทวนทำการบ้านประมาณ 4 ชั่วโมง หลักสูตรหรือกระบวนการ

วิชาที่มีชั่วโมงเรียนในชั้นเรียนทุกวันละเกิน 4 ชั่วโมง จึงอาจทำให้ผู้เรียนใช้เวลานอกชั้นเรียนในการทบทวนหรือทำการบ้านได้น้อยลงไม่สมดุลกัน เป็นการเรียนข้อมูลในอัตราเร็วกว่าการย่อยข้อมูลทัน ถ้าเทียบกันกับการรับประทานอาหาร ก็ให้โทษคือ ท้องอืด ปวดท้อง

5) ตรงเวลา รู้คุณค่าของเวลา ผู้สอนบางคนไม่ตรงเวลาเป็นการปลูกฝังความไม่ตรงต่อเวลาแก่ผู้เรียนหรือที่แน่นอนคือ ผู้เรียนที่ตรงเวลาข่มรู้สึกถึงความสูญเปล่าของเวลา ผู้สอนจึงต้องเป็นคนมาสอนตรงเวลา ยิ่งไปกว่านั้นการสอนต้องจัดวางลำดับชั้นให้บทเรียนเดินก้าวหน้าไม่สะดอยหลังหรือไม่มีโครงสร้าง จะทำให้เพิ่มความเชื่อมั่นศรัทธากับผู้สอนมากขึ้น

9. การสอนขาดเนื้อหาหรือใช้เนื้อหาไม่เหมาะสม

เนื่องจากตำราหรือแบบเรียนภาษาไทยที่ดี ยังมีน้อย ที่ตีพิมพ์ถึง มีเนื้อหาที่น่าสนใจเหมาะกับการใช้ป็นสื่อในการเรียนภาษาไทย มีคุณสมบัติเร้าความอยากรู้อยากเห็น จึงควรมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนะ

วิธีการที่จะได้เรื่องราวที่ดีมาใช้สร้างบทเรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) แสวงหาและเก็บรวบรวมเรื่องราวสั้น ๆ ครูควรจะต้องรวบรวมสิ่งที่คิดที่น่าสนใจและคาดว่าจะป็นประโยชน์ต่อนักเรียนของตน จากนั้นก็นำมาทดลองใช้นักเรียนสนใจไหม ยากเกินไปหรือไม่หรือเปล่า ทำทหายความสามารถหรือไม่ และที่เคยเรียนมาแล้วหรือป็นเรื่องที่อยากรู้ในภายหน้า

2) เขียนเรื่องเอง บางครั้งนักศึกษาก็ยังมีพื้นฐานภาษาไทยน้อยไม่สามารถอ่านบทอ่านของจริงได้ ครูจำเป็นต้องเขียนเองด้วยวงศัพท์และภาษาระดับของผู้เรียนและยังมีข้อดีที่สามารถแต่งต่อเนื่องขยายวงศัพท์ และเพิ่มความยากของภาษาขึ้นเป็นลำดับ

3) เอาเรื่องที่น่านสนใจมาจากผู้เรียน เรื่องที่ได้จากผู้เรียนมักป็นเรื่องที่น่านสนใจ สำหรับผู้เรียนคนอื่นๆ หรือป็นเรื่องที่ไดจากมุมมองใหม่ บางครั้งผู้สอนกับผู้เรียน อาจหาเรื่องราวที่น่านสนใจด้วยกันในระดับกลาง ผู้สอนอาจเริ่มใช้หนังสือพิมพ์ ซื้อมาหนึ่งฉบับแล้วเลือกประเด็นที่สนใจ จากนั้นก็ติดตามประเด็นนั้นและครูเขียนเรื่องที่ไดจากข้อมูลเรื่องนั้นเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านข่าวหรือบทความ

4) ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสโดยตรง เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ ดูหนัง ฟังเพลง เล่นกอล์ฟ เล่นกีฬา อื่น ๆ หาเพื่อคนไทยที่สนใจคล้ายกันให้ ป็นต้น

10. นักศึกษาไม่เข้าสังคม

นักศึกษาต่างชาติที่มาเรียนในประเทศไทยก็คงไม่ต่างกับนักศึกษาไทยที่ไปเรียนต่างประเทศ ที่พยายามเกาะกลุ่มไว้ ไม่กล้าเข้าสังคมกับเจ้าของภาษา วิธีการที่ช่วยได้ก็คือ ให้นักศึกษาได้แสดงจริง ทำให้มีกิจกรรม เช่น การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม ครูผู้สอนอาจจะไปส่งได้แต่ให้โอกาสนักศึกษาไทย นักศึกษาอาจจะถามป็นการเตรียมตัวก่อนว่าต้องพูดยังไร ให้สั่งอาหารเองแต่

สอนวิธีการอ่าน นอกจากนั้นยังแนะนำให้รู้จักเพื่อนนักศึกษา เช่น คนที่ชอบขี่จักรยานก็แนะนำให้เพื่อนในชมรมขี่จักรยานรอบเมืองในวันอาทิตย์ คนที่เก่งการสอนภาษาญี่ปุ่นแนะนำให้ศึกษาเอกญี่ปุ่น แลกเปลี่ยนภาษาถิ่น บางครั้งก็พาไปงานให้ได้ค้นพบผู้คนที่นักศึกษาได้ติดต่อกันต่อไป อีกประการหนึ่งคือ ให้เข้าร่วมเรียนในชั้นเรียนตามปกติตามสมัครใจหลังจากที่มีเพื่อนนักศึกษาไทย เพราะบางครั้งนักศึกษาก็อาจสนุกในชั้นเรียนปกติตามสมัครใจหลังจากที่มีเพื่อนนักศึกษาไทย หรือพูดในชั้นเรียนของอาจารย์ท่านที่สอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมได้เกิดประโยชน์แก่ชั้นเรียนอีกด้วย วิธีที่ดีของการให้แก้ปัญหาจริงคือผู้ที่แก้ปัญหาได้จะเกิดความภาคภูมิใจ และรู้สึกง่ายขึ้นที่จะเผชิญกับการสื่อสารกับคนไทยรู้จักอุปนิสัยของคนไทยจากเพื่อนคนไทยที่ได้รู้จัก และเข้าสังคมได้ง่าย

ศรีวิไล พลมณี (2545 : 216) ยังมีข้อเสนอแนะด้านการสอนออกเสียงวรรณยุกต์ให้ถูกต้องดังนี้

วิธีการสอนออกเสียงวรรณยุกต์เสียงต่ำ สำหรับนักศึกษาที่ออกเสียงต่ำไม่ได้ ซึ่งเป็นปัญหาเพราะนักศึกษาจะมีความเข้าใจผิดๆ ว่าออกเสียงต่ำหมายถึงออกเสียงแบบเสียงสามัญ ในระดับเสียงที่ต่ำ ซึ่งความเป็นจริงแล้วการออกเสียงต่ำสามารถออกโดยเริ่มจากระดับกลางก็ได้ แต่สุดท้ายต้องต่ำลง วิธีการแก้ไขก็คือ ให้ออกเสียงยาวปกติ แล้วลดเสียงให้ต่ำลง จากนั้นผู้สอนชี้ว่าคงเสียงในตอนท้ายตัดตอนต้นออก เช่น คา.....คา.....ข้า.....ข้า ผู้สอนบอกหยุดเมื่อนักศึกษาออกเสียงได้ถูกต้อง

การออกเสียงวรรณยุกต์สามัญ สำหรับนักศึกษาที่พูดภาษาอังกฤษ เพราะภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไม่เน้น มีการขึ้นลงของเสียงในระดับประโยค พอต้องออกเสียงสามัญคือ เสียงกลางติดต่อกันก็จะออกเสียงขึ้นลงไม่ได้ จึงต้องฝึกโดยวลีต่างๆ แทนที่จะฝึกเป็นคำๆ แล้วมองไม่เห็นปัญหาวลีที่ใช้ฝึก เช่น บางปีดิบางปีแย่ คนทำงานมาสาย เป็นต้น

นอกจากนี้ ศรีวิไล พลมณี ยังมีข้อเสนอแนะในการสอนหลักการสอนพูดว่า ควรสอนเขียนในสิ่งที่รู้ความหมายและใช้พูดได้ และการจะพูดได้ต้องมีเรื่องพูด ศัพท์จะใช้พูดต้องอยู่ในบริบทไม่พูดเป็นคำๆ การพูดต้องรู้ความหมายของสิ่งที่พูด เพราะการพูดไม่ใช่การออกเสียงโดยไม่มี ความหมายที่ต้องการสื่อ การสอนพูดจะสอนโดยเน้นใจความสถานการณ์ ฉากของเหตุการณ์เป็นสำคัญ และจะต้องมีท่าทางประกอบ พูดเรื่องที่เป็นจริงได้ใช้เสมอในชีวิตประจำวัน สร้างสถานการณ์ และช่องว่างของข้อมูลข่าวสารให้ต้องสื่อสารกันจริงๆ เช่น ให้นักเรียนอธิบายบางสิ่งบางอย่างที่ผู้สอนไม่รู้ นักเรียนจะพยายามเปิดพจนานุกรม วาดรูป วาดแผนที่ ทำท่าทาง จนผู้ฟังพอเข้าใจแล้วครูก็ช่วยเขาเรียบเรียงให้เป็นคำพูดที่สั้น ง่าย ให้เขาท่อง ท่องจนพูดได้ในที่สุด ครั้งแรกอ่านให้ฟังก่อน แล้วให้อ่านตาม ฝึกอ่าน แล้วเปิดข้อความให้พูดเอง สุดท้ายคือการพูดเล่าเรื่องในการพูดโต้ตอบจะง่ายมากกว่า เพราะมีลักษณะคล้ายภาษาแม่ ควรมีสันทนาที่สมจริง เช่น มีคำลงท้าย สี ละ วี มีการใช้คำอุทาน อือ เอ้อ โห ไม่นาน ผู้เรียนก็จะสามารถพูดกับคนไทยว่า “เป็นยังไงบ้าง” แทนที่จะพูดสวัสดีอย่างเดียว

การสอนพูดก็คือ ต้องให้นักศึกษาพูดให้มาก และการพูดควรให้พูดในสิ่งที่สนใจ มีภูมิรู้ภูมิหลังที่ประทับใจเป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์ได้ ระยะแรกๆ ควรต้องให้ผู้เรียนเตรียมตัวในการพูดเหมือนกัน

กับที่เราเตรียมตัวพูดภาษาอังกฤษหน้าชั้น การสอนต่อเนื่องจากเรื่องที่ฟังร่วมกัน แล้วเรื่องทิ้งท้ายไว้ให้อภิปราย ก็จะกระตุ้นการพูดของผู้เรียน ได้ดีมาก

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุพิน ธิลลาด (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้หัวข้อจริยธรรม 20 หัวข้อ ซึ่งคัดเลือกจากแหล่งที่มา 6 แห่ง มาเป็นประเด็นวิเคราะห์ แล้วอ่านพิจารณาเนื้อหาจริยธรรมในหนังสือภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ทั้งสามเล่ม ซึ่งปรากฏในรูปคำ วลี ประโยคข้อความ บทบรรยายและบทบาทการแสดงออกของตัวละครในเรื่อง โดยบันทึกรายละเอียดในตารางวิเคราะห์ที่กำหนดขึ้น แล้วนับจำนวนความถี่ของหัวข้อจริยธรรม จำแนกตามประเด็นและนอกเหนือประเด็นของความถี่ และนำผลวิเคราะห์ด้วยตารางพร้อมคำอธิบายประกอบในรูปของความถี่ และผลรวมคำร้อยละของหัวข้อจริยธรรมในแต่ละเรื่อง นอกจากนั้น ได้วิเคราะห์ด้วยการบรรยายสภาพการปรากฏของเนื้อหาจริยธรรมซึ่งได้การอ่านพิจารณา ศึกษานำเสนอเรื่องโดยรวม เป็นบทบรรยายและบทบาทพฤติกรรมตัวละครเพื่อศึกษาคุณภาพของจริยธรรมด้านต่าง ๆ

ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณคือ 1. เนื้อหาจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งสามเล่มปรากฏ 135, 139 และ 133 แห่ง 2. การปรากฏของเนื้อหาจริยธรรมมีทั้งในประเด็นวิเคราะห์และนอกเหนือประเด็นวิเคราะห์ ปรากฏการกระจายในเนื้อเรื่องในหนังสือเรียนเกือบทุกเรื่อง ในปริมาณรวมหัวข้อจริยธรรมเล่ม 1 จำนวน 36 หัวข้อ เล่ม 2 จำนวน 38 หัวข้อ และเล่ม 3 จำนวน 33 หัวข้อ 3. เนื้อหาจริยธรรมตามประเด็นวิเคราะห์ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ปรากฏในปริมาณความถี่มากที่สุดคือ เนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์เนื้อหาที่ปรากฏในปริมาณน้อยคือความสงบใจ มีอารมณ์แจ่มใส การรู้จักปรับปรุงตนเองและความยุติธรรม ส่วนเนื้อหาจริยธรรมที่ไม่ปรากฏเลยคือ เนื้อหาเกี่ยวกับการไม่ละเมิดของรัก ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ 1. เนื้อหาจริยธรรมในหนังสือชุดทักษะสัมพันธ์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ปรากฏในเนื้อเรื่องต่างๆมีน้ำหนักและความเข้มข้นของจริยธรรมที่แตกต่างกันโดยรวมแล้ววิเคราะห์พบเนื้อหาจริยธรรมเล่มละ 21 -22 หัวข้อ 2. เนื้อหาจริยธรรมที่วิเคราะห์พบว่ามีน้ำหนักหรือความแตกต่างกัน คุณลักษณะของเนื้อเรื่อง เรื่องที่เป็นบันเทิงคดีจะมีเนื้อหาจริยธรรมกระจายหลายหัวข้อ น้ำหนักเนื้อหาของจริยธรรม ไม่นับเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะปรากฏน้ำหนักของเนื้อหาจริยธรรมนั้นเพียงด้านเดียว

สุกัญษรัตน์ กองงาม (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะที่ดีให้กับนักเรียนโรงเรียนสมาคมสตรีไทย การบูรณาการแบบเน้นคุณธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดีให้กับ

นักเรียนในด้านคุณธรรม ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่และร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่าครูมีความคิดเห็นว่าการใช้กระบวนการกลุ่มที่นักเรียนเป็นผู้คิดและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ผลักดันให้เกิดคุณลักษณะด้านดีในด้านคุณธรรม ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ ส่วนผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนพบว่า การดำเนินกิจกรรมของนักเรียนทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงบวก นักเรียนต้องการทำความดีเพื่อผู้อื่นในโอกาสต่อไป มีความยินดีและภูมิใจ ในด้านคุณลักษณะทางด้านสังคมพบว่ากระบวนการทำกิจกรรมทำให้นักเรียนมีโอกาสดีกกระบวนการกลุ่มมีความสามัคคีและมีการวางแผนในการทำงาน รู้จักปรับตัวในการทำงาน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง

คารุณี นิพัทธ์สานต์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์จริยธรรม คุณธรรมจากวรรณคดีท้องถิ่น เรื่อง โคลงเจ้าวิฑูรสอนหลานเพื่อการสอนภาษาไทยเพื่ออาชีพ 1 ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณธรรม จริยธรรมจากโคลงเจ้าวิฑูรสอนหลาน นำเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์มาคัดเลือกเนื้อหาที่มีคุณธรรมจริยธรรมสอดคล้องกับลักษณะคุณธรรมจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้แก่ผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 และนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณกรรมท้องถิ่นที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นข้อเสนอแนะแก่ผู้สอนสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ 1 (2000 - 1101)

ผลการศึกษาคือ 1. พบว่าในเกณฑ์พุทธจริยศาสตร์ระดับต้นมีโคลงเจ้าวิฑูรสอนหลานจำนวน 46 บทที่กล่าวถึงการแสดงความเมตตาด้วยการใช้คำพูด การขยันหมั่นเพียรในการทำงานในวัยหนุ่มสาว ไม่เลือกคู่ครองที่มีความประพฤติที่ไม่ดี การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การมีสติในการใช้คำพูดและไม่แสพสุราจนขาดสติ ส่วนในเกณฑ์พุทธจริยศาสตร์ระดับกลางในโคลงจำนวน 102 บทที่กล่าวถึงบทบาทของสามีควรเป็นผู้นำในครอบครัว การพิจารณาบุคคลให้ลึกซึ้งและแต่งตั้งบุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ ให้เหมาะสม มีความสามัคคีรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตนตามจารีตประเพณี และในเกณฑ์พุทธจริยศาสตร์ระดับสูง มีโคลงจำนวน 86 บทกล่าวถึงหญิงที่ดีหลักทศพิธราชธรรม การใช้คำพูดที่ดี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ มีเมตตา ประพฤติตนเป็นคนดี เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ให้เกียรติแก่ผู้อาวุโสและไม่ทะนงตน 2. การคัดเลือกเนื้อหาที่มีลักษณะคุณธรรมจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้แก่ผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยคัดเลือกจากเนื้อหาที่ได้วิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมแล้วซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์สุจริต จริใจต่อตนเองและครอบครัว การประพฤติดีทั้งกาย วาจาใจ ความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ ความขยัน ประหยัด ยึดมั่นในสัมมาชีพ สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมประเทศชาติ ความเสียสละ มีความกตัญญูกตเวที มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อ่อนน้อมถ่อมตนและมีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งชั่วๆ

มุ่งมั่นในการทำควมดีและใฝ่ความสำเร็จ 3. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประเมินค่าวรรณกรรมท้องถิ่นและนำแนวคิดที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการอภิปรายจนผู้เรียนได้เห็นถึงหัวข้อจริยธรรมนั้น และใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบ รวมทั้งจัดสื่อการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

นางลัทธน์ วิรัชย์ นุพผา เมฆศรีทองคำ และธีรวัฒน์ ณะราช (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยนำร่องการใช้ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมเป็นเป้าหมายของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมเป็นเป้าหมายของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา และเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามวัดตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา แบบประเมินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สมุดบันทึกไดอารี่สัจจะอธิฐาน “กิดดี-พูดดี-ทำดี” และสมุดบันทึกไดอารี่ “เกาะคิดสถานการณ์ข่าว”

ผลการศึกษาคือ จากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาได้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 2 รูปแบบ คือ การสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการกลุ่มด้วยการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน และการบันทึกไดอารี่สัจจะอธิฐาน “กิดดี-พูดดี-ทำดี” ซึ่งกิจกรรมทั้ง 2 รูปแบบนำไปใช้ในการทดลอง ผลการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุส่งผลต่อพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความเป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 จำนวนโครงการคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาและขนาดโรงเรียน

ระวีพรรณ เจริญกุล (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ภัยคุกคามวัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์เชียงใหม่ เพื่อการเรียนการสอนจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ภัยคุกคามวัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์เชียงใหม่ ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย และเพื่อศึกษาการเรียนรู้จริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ตารางวิเคราะห์จำแนกภัยคุกคามตามกรอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย แผนการจัดการเรียนรู้การวิเคราะห์ภัยคุกคามและการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการเรียนรู้จริยธรรม

ผลการศึกษาคือ 1. ภัยคุกคามวัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์มีจำนวน 130 ด้าน เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย พบว่า มีความสอดคล้องกันมากที่สุด ด้านความประหยัด รองมาคือความมีวินัย ความอดทนอดกลั้น

ความเมตตา กรุณา ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความเสียสละ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความกตัญญู ตามลำดับ และยังมีภาษิตคำคมอีก 64 สำนวนที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์การศึกษา เช่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการทำความดี มารยาท การพูด ความสันโดษ รู้จักพอ ความสามัคคี ความเพียรพยายาม ความมีสติ ความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ การรู้จักพึงตนเอง ฯลฯ 2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างผลการทดสอบการวิเคราะห์ ภาษิตคำคมของวัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์เชียงใหม่ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 15.47 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 19.43 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนมาทดสอบค่าที (t-test) ปรากฏว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดในการวิเคราะห์คุณธรรม ในคำคมจากวรรณคดีเรื่องสามก๊ก และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยสอดแทรก คุณธรรมสำหรับชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง